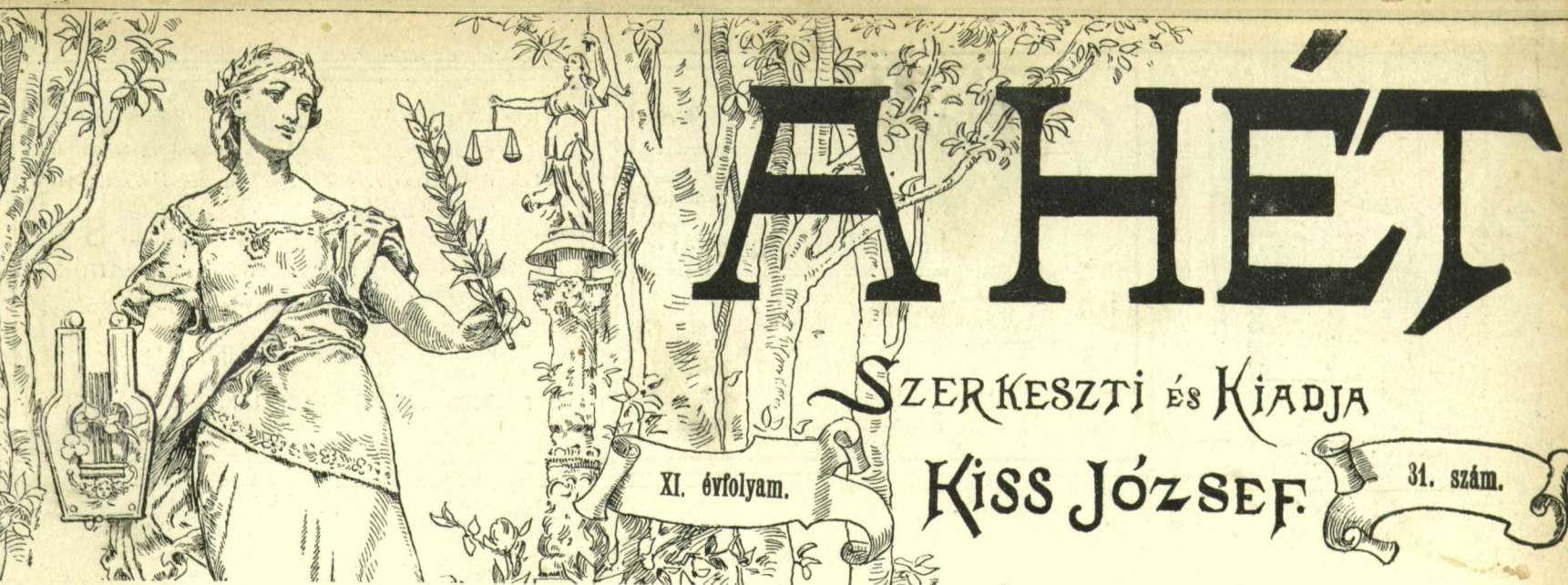
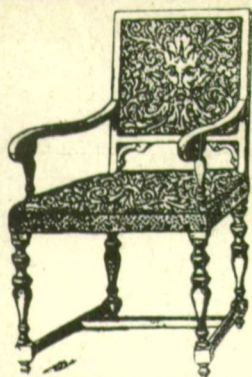

AZ IFJU OLASZ KIRÁLYI PÁR.

Gmehling Hermann & Co.

csász. és királyi udvari szállító

bőr és bőrbutor gyára

Budapest

VII-ik kerület,
Damjanich-u. 6.

Bőrszékek, támlányok, mappák,
papirkosarak, kályhaellenzők stb.

Régi nádszékek bőrrel bevonatnak.

Ő fensége a svéd királyi
trónörökösné
udvari szállítója.

Ő fensége a
Mecklenburg-Schwerini
hercegnő u. szállítója.

HALUSKA JÁNOS

császári és királyi udvari szállító

BÉCS, I., Neuermarkt 13-ik sz.

Különlegességek angol női ruhákban,
kerékpározó-dressek és turista-öltönyökben.

RÖSER JÁNOS

nyilvános tan- és nevelő-intézete

BUDAPEST, VI. ker., Aradi-utca 10. sz. (Röser-ház).

Ezen intézet alapítottott 1853-ban. Eddigi tanulók száma 15384, magában foglalja:

a nevelő-internatust, melyben vidéki családok fiai teljes ellátást, felügyeletet és nevelést nyernek, **a felső kereskedelmi iskolát**, mely egyenrangú és egyenjogú a kereskedelmi akadémiákkal, záró bizonyítványai az egyévi katonai szolgálatra jogosítanak, **a polgári iskolát**, mely egyenjogú és egyenrangú az állami és községi iskolákkal. Növendékek felvétele szeptember 5-ig. Tanácsos azonban a beiratást minél előbb eszközölni, mert az elmúlt évben sem adhattunk a később jelentkezőknek helyet. Értesítést küld és felvilágosítást ad az igazgató,

RÖSER JÁNOS, Budapest, Aradi-utca 10. sz.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ... kor. 20.—

Félévre ... » 10.—

Negyedévre ... » 5.—

Egyes szám ára 40 fill.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Álsó-Erdősor 3. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— 2 — Budapest, augusztus hó 5. —

Krónika.

Monza.

— aug. 3.

Egy királyltyal kevesebb, egy világhírű anarchistaál több van. Ugy látszik, ez minden, amit az anarchisták akarnak.

Szegény Umberto, akiről most annyi elragadó apróság került napfényre, még az Örökkévalóság trónja előtt is hiába esdekel elégtételért. Az ő tragédiájában a fatális aprólékosságok döntöttek s ha közönséges emberek mértékével a vizsgáló rendőrség mérné az ő meggyilkoltatását, aligha kerülné ki a lesújtó kijelentést: saját vigyázatlanságának áldozata.

Valljuk be, hogy ez igaz. S ebben az igazságban benne van a modern uralkodók megható dekadenciájának a szimptomája. Hadverő hősök, hódító Caesarok, akiknek a szeme pillája ölt, akiknek sujtó karját meg nem bénította a törvény, a nagy tömeg előtt mindig áthatatlan fegyveres falak között jelentek meg. Az uralkodói fényt és hatalmat fittogtatta a kísérek nagy sokasága, de az óvatosságot jelentette. Sohasem lehet tudni, melyik ember nézi pusztán embernek a biborok szülöttét. A Caesarok remegtek és óvták magukat, pedig erősebbek voltak és nem gyávábbak a mostani uralkodóknál. Ám ezek most alkotmányosak és a népszerűsége pályáznak. Akár meg van, akár nincs meg a nép szeretete, mutatni kell, mintha meg volna. Nem képzelhető oly népszerűtlen és antipatikus uralkodó — nem a jelen időről beszélek — aki éppugy nem hajtaná akármelyik alattvalója ölébe fejét, mint IV. Henrik. Pedig úgy lehet, hogy fej nélkül ébred föl, mégis megriszkirozza. Ez a népsouverénitásnak legszomorubb diadala: azok, akik előtt egyénenként mindnyájan térdet-fejet hajtunk s akik sohasem látnak föltett kalapot, ebben a mi közvéleményes és reklámos időnkben csak úgy keresik a népszerűséget, udvarolnak a tömegnek és pályáznak a tapsra, mint — nem a jelen időről beszélek — akármelyik ünnepelt primadonna.

Vigyázni? óvakodni? Szegény Umberto elkergette maga mellől a rendőroket. Hogy füstene egy népszerű király rendőri oltalom alatt? Dokumentálná, hogy az olasz király olasz alattvalói között nem érzi magát biztonságban. Bizalmatlanság volna a nép iránt és kisebbitése a tulajdon népszerűségének. Impolitikus, tapintatlan és mindenkifölött népszerűségrontó. Ennélfogva elkergeti a rend-

őroket és él úgy, ahogy a legbátrabb hősök sem éltek, akiknek személye trónon exponálódott, és meghalt úgy, mint valami zsarnok orosz czár.

Igazán szörnyű elgondolni, milyen olcsó dolgokért fizetnek a királyok az életükkel.

Pedig a halált érezte feje fölött lebegni. Szegény királyok akkor is érzik, amikor nem fenyegeti őket. Az anarchia rémétől irtózunk valamennyien, de csak a királyok ismerik a maga rettentő valóságában. Ki volt rá mondván a halálos ítélet, azt megtudhatta a nyitott ablakon át beszűrődő porból és kéményfüstből is. De tudta ismételt merényletekről, melyekből az ég csodája mentette meg. Ugy látszik, az ég belefáradt a csodákba, mert a merényletek többsége sikerül. A technika haladt — visszafelé a tökéletességig. Boldog aranykor, mikor az anarchisták még dinamitárdok voltak. A bombát el kell vetni, pillanatra beállítani s a bomba ostoba gép, amely sem nem lát, sem nem fontolgat, vakon sül el, akárkinek a lába alatt, vagy pusztá téren is. Az anarchisták föl is hagytak vele, visszatértek a primitív, de kipróbált fegyverhez, a késhez és a revolverhez. Ah, ez a fegyver értelmes szörnyeteg, emberi kéz kormányozza, emberi elme és figyelem parancsol neki. A bomba ölhet másokat, vagy senkit, a kés oda hatol, ahová küldik, s a revolver, ha nem mulatságból sütik el, könnyen kezelhető jószág. Nem kell hozzá más, csak több higgadság, mint amennyi a környezetben van. Elgondolni is képtelenség, hogy ezernyi tömegben valaki akadálytalanul négyszer löhet. Pedig úgy van. Az első lövés meglep, a második elkábit, a harmadiktól fejüket vesztik, a negyediktől az áldozathoz sietnek és nem a gyilkoshoz. Jóságos isten, ha az ember elgondolja, hogy szegény Umberto legfőlebb seblázban feküdnék, ha egész környezetében, a minisztértől kezdve a karabélyosig, akad egy ember, aki nem veszi el a fejét!

Ha nem volna olyan véres az eset, komikus volna, mint sütogeti ki most diadalmasan a vizsgálat, hogy a Bresci tette összeesküvés folyamánya. Mit ér ez? Nem magától értetődik? És nem tudták elébb? A bürokratikus szivtelenség még most sem veszíti el a czopfját. Vizsgálatot indítanak, jegyzőkönyveket fabrikálnak, a gyilkos fejét és előéletét meglombrozóskodják, nehogy igazságtalanság essék rajta. Mind ez a sok lótás-futás és kutatás föl nem száritja az özvegy királynő egyetlen könyvét sem. Szomorú igazság ez, mely a gáztettek nyomán baktat,

szaglászva, mint a véreb. Miről jó? Ha individualizálják az esetet s Umberto halálát nem tekintik másnak, mint gyilkosságnak, akkor akár összeesküvés, akár nem: bátran föl is menthetik Brescit, ahogy fölmentették Sipidót. Furcsa volna, ha háboruban előbb nyomoznák, kinek a puskája találta a mi emberünket s csak azután lőnének vissza.

Már pedig Umberto egy harcz elesettje, azé a harczé, mely a láthatatlan és névtelen anarchia és a mi tekintélyen és renden épült világunk között folyik. Itt nem megtorlásról van szó, hanem győzelemről, vagy halálról. Itt nem kutatni kell és jegyzőkönyveket fölvenni, hanem visszalőni, háborus kegyetlenséggel, szuronyrohamos igazságtalansággal. Bosszantó bornírtság, hogy az a testőrség, melynek hivatása lett volna őrködni a király fölött, az élete kockáztatásával védelmezte a gyilkost a lincselők ellen. Pedig ez az indulat egyszersmind az igazság lett volna. A halálbüntetést Olaszországban nem ismerik, a lincselés pótolta volna. És meghalni bitófán, vagy penészedni fegyházban, nem olyan riasztó veszedelem, mely az anarchistát visszatartaná a nagyzástól. De széttépetni egy elvadult tömeg által: ez iszonyatos, ez hat.

De hát a gyilkost meg kellett védeni, mert szükség volt rá — a jegyzőkönyv számára.

*

És tudták előre, legalább most — utólag. Egy kereskedő, egy rendőr, meg mások, sőt ha nem volna oly kurta a hatósági emlékezőtehetség, már Luccheni is figyelmeztette Olaszországot arra, mi készül királya ellen. S ez mind hasztalan volt, mintha a balsors szövetekezett volna a gyilkos tervével, szegény Umberto belerohant a vesztébe.

S ami a legfatálisabb: felesége megérezte. Julius Caesar óta minden király hallgasson a királynéja rossz álmaira és balsejtelmeire. Hogy mi van ég és föld között, én nem tudom. De a női léleknek, ha szeret, megvan a hatodik érzéke az ismeretlen hatalmak megértésére. Hallgass az édes anyádra, ha könyekben ébred, hallgass a feleségedre, ha babonás. Menyei, titokzatos hatalom ez, a féltő szeretet mindenhatósága. S ha Margit királyné most tébolyultan kóvályog a ravatal körül és soha sem érzi az idő felejtető balzsamát, az onnanvaló, hogy ő is előre tudta és mégis megtörtént.

*

Még egy napi gyász és következik a politika. Az idegenek már az első napon kezdték. Mi lesz Olaszországgal az új király alatt? Tartja-e a hármasszövetséget, melyet édes apja hideg elméje teremtett meg, vagy karjába siet a francziának, ahova nemzete forró vére viszi? Hagyjuk a balga tipelést, mire ennek az eldöntésére kerül a sor, ki tudja, lesz-e még értelme a hármasszövetségnek, mely Oroszország ellen készült a Balkán miatt s most szemben találja magát Angliával China miatt. Megkívánja-e még akkor a magyar, amit a német kíván, a tüzes császár chinai becsvágya nem gyöngíti-e annyira európai erejét, hogy magunknak is más, erősebb támasz után kell látnunk, vagy ha mindebből nem következik be semmi, a szegény Olaszország nem süllyed-e annyira a nyomoru-

ságba, hogy szeretett szövetségesei, mint nem egyenrangú, alkalmatlan függeléket le nem rázzák-e a nyakukról?

Most egy fiatal király sietett egy öreg király ravatalához. Új biborára ráfröcscsen a becsületes piros vér. Oldalán egy fiatal hölgy, aki este, magánosság órájában a tükör előtt maga oldja le fekete haját és azt mondja: királyné vagyok! Érti-e az ifju ember a korona teljes varázsát, a legyilkolt előd nyomán biztonság érzetével tud-e a tomboló, ujjongó nép középebe állni? Meg fogja tenni, mert király, mert neki is meg kell mutatnia, hogy népe körében bizton érzi magát, neki is tüntetnie kell azzal, amiről még nem tudja, hogy megvan-e s ha megvan, a népek szeretete az anarchista elszántsága ellenében annyira sem védi, mint a mellénye gombja a szívének dördülő revolvergolyó ellen.

Semper.

Remete.

*Mint gyermekregék ódon remetéje
Ugy élek a magányban egyedül,
Múlt időkhöz és jövőidőkhöz nézve
Álmodozom, merengek télenül . . .
Költészet a kápolnámban, s benne oltár,
Amely zengő imára hívogat,
S felcseng a dal ajkamon, mint a zsellár
Ha erőt vesz rajtam az áhítat . . .*

*Mikor a fű sarjadni kezd a réten
S a napsugár új lombokat fakaszt,
Künn ülök egy magányos fa tövében
És ott köszöntöm némán a tavaszt,
Ah, úgy örülök az új kikeletnek,
De azért a régit sem feledem,
A moh közül egy-egy követ kifeszilek
S alattuk a múlt álmát keresem.*

*Mikor kipattant már a rózsák kelyhe
S visszatért napkeletről a madár,
Én csak ott álmodozom elmerengve
Ott várom be míg beköszönt a nyár,
Szívárvány játszik az ég boltozatján,
S himes lepkék hintálnak a napon,
S távolból — mintha múltból szállna hozzám —
Harangszót hoz a röpke fuvalom.*

*És e vágytalan néma álmodásban
Igy mulnak el fölöttem a napok,
Sugárrá tisztul lelkem a sugárban,
És mindennap tündöklöbben ragyog.
Ó csodás magasság a hová értem,
Hol már nem gyötör bu, se szenvedély,
Dallá, illattá foszlik földi lényem
És minden fuvalomban szárnyra kél.*

*. . . De néha-néha e nagy nyugalomból
Fölcusdom én csöndes álmodó,
Hátul settenkedik s egyszerre orvul
Vállamra teszi kezét a való!
És mintha remegő vonaglás kelne
Összeszorított néma ajkamon,
S viharként bugva, zugva tör szívembe
Egy mondhatatlan szilaj fájdalom! . . .*

Veszelei Károly.

Regénytárgyak.

(Tankötemény prózában.)

Irtta: AMBRUS ZOLTÁN.

X., a regényíró, akinek nevét egy különleges világ színes és hű rajza divatossá tette, a minap, de még a mult naptári esztendőben, jókora csomaggal egyetemben hosszabb levelet kapott egy névtelen kollégájától, akit jó ujságírónak s nem tehetségtelen belletristának ismert. A sikerek nélkül szűkölködő kartárs a következőket írta neki:

Igen tisztelt uram,

Önnek ajánlom a mellékelt regényt, mert ön jóakarattal ítélte meg azokat az irodalmi bűnöket, amelyeket napról-napra elkövettem velem a kénytelenség, meg valami érthetetlen beszélési kedv, melyet a világért sem mernék *hajlandóságnak* nevezni. Önnek ajánlom, mert ön is nagyon szereti *Copperfield Dávid*-ot, s bizonyára részvétellel gondol az ezer meg ezer névtelen kis Copperfieldre, akik homlokukon az intő czédulával: »Vigyázzatok, mert harap!« — Peregrine Pickle, Roderick Random s a vitéz Tom Pip kalandjairól álmodoznak. Önnek ajánlom végre, mert ön is érzi, hogy valamilyen képpen vannak dolgok, amelyek megtevődnek, de amelyekről nem szokás beszélni, azonképpen vannak más dolgok, amelyekről szintén bajos volna szólni, s amelyek mégis megíródnak. Megíródnak annyiival inkább, mert ha lehet írni robotban is, ezeknek a dolgoknak a megírása soha se munka, hanem ellenkezőleg, az egyik legnagyobb öröm ezen a világon, mely lehet jó, lehet rossz, de a miénk.

Milyen különös valami is a szemérem! Ugyanaz a szemérem, mely koronkint minden elképzelhető megalázással fenyeget bennünket, hogy ha véletlenül fenhanganon találunk elmondani, amit éppen gondolkunk, ugyanez a szemérem engedékeny, mint egy elkábulult asszony, mihelyest írásról van szó. A szerelem, ha élőszóval nyilatkozik meg, nem igen használ se alanyt, se állítmányt; ha ír, áradozik. Fenszóval mindenki büszkébb önmagánál; a kérés, a gyónás, az esdeklés és a vallomások csak írásban találják meg igazi hangjokat. S az első pillanatra úgy tetszik, mintha írni alantasabb dolog volna, mint beszélni. Mert, meglehet, annak a lelkiismeretét, akinek toll van a kezében, mindössze az teszi könnyebbé, hogy nem kell rögtön helyt állnia azért, amit mond. De nem, az igazság nem ez. Az igazság az, hogy annak, aki ír, van egy bűvös fátyola, amelyet ez a félénk Szemérem akkor dobhat a papírára, amikor eszébe jut, amikor valamitől éppen megriad. Nem azért könnyebb írni, mint beszélni, mert az írásainkért nem kell tüstént helyt állanunk, hanem azért, mert a szabad elhallgatás s a szabad fordulatok mentesítései között nagyobb biztonságban érzi magát ez a Szemérem, amely, mint minden szemérem, nem csupa tartózkodás, hanem egy kissé közlékenység is, s amely mindig bátrabb éjjel, mint fényes nappalon, amikor megfélemlítések fenyegetik.

Ha ráér, kérem, olvassa el a regényemet, s alkalom adtán mondja meg, érdemes-e kiadnom?

Tiszteltő hive:

Y.

*

— Akár el se olvasom — szólta magában X. — Ugyis tudom, hogy mi van benne. A levélben nagyon sokat emlegeti a szemérmét; ez azt jelenti, hogy elfecsegi

azt, amit nem illik kifecsegni. Afféle »Wahrheit und Dichtung« lehet, bizonyosan az élete történetét beszéli el benne, s ez a történet semmiben sem különbözik a többi, regénynek keresztelt autobiografiától. Ábránd, csalódás, számátságok. Minden felsőbb leány könyv nélkül tudja már az egészet. S ő azt hiszi szegény, hogy vele valami különösen érdekes történt, amit minden áron el kell beszélnie. Oda csapja a naplója elé a *regény* szót — mintha ezzel félre vezetne valakit! — s meg van győződve róla, hogy az ő felciczomázott, kiszépitgetett esete érdekelti fogja az embereket. Ma, amikor a pénzpiac helyzete . . . s a többi!

De, vagy két hét múlva, egy éjjel, mikor szokatlannul későn érkezett haza, az iratcsomó szemrehányóan pillantott rá.

— Mit tegyek? — szólta — mégis csak el fogom olvasni.

Aztán lefeküdt és hátat fordított a paksamétának. Körülbelül négy hónapig küzdött a sorsa ellen. De ekkor már kezdte idegessé tenni ez az átkozott kéziratcsomó. Mintha egy gnóm ült volna a szobájában, aki folyton rá néz.

Ismerik önök az el nem olvasott kéziratok néma panasztát? X. egy darabig még hősiesen viselte magát. Egyszerűen nem nézett oda, ahol a gyűlölt iratcsomót tudta. De nincs rettenetesebb, mint a lelkifurdalás; éjszaka, mikor éppen el akarsz aludni, a nappal oly jóviseletű gnóm megmozdul, ágyadhoz lép, s elkezd kalapálni a fejed.

X. elvesztette az étvágát; megfogyott, lesóványodott. Az orvos tejet és hidegvíz-kurát rendelt, s X. azt hitte, hogy ki fog gyógyulni. De kettőjük közül mégis csak a gnóm volt az erősebb.

X. egyszer kiugrott az ágyából.

— Nincs más hátra — hörgött deliriumában — le kell számolnunk. Annyi bizonyos, hogy mi ketten nem élhetünk békességben e négy fal között. Vagy ő vág földhöz engem, vagy én vágom földhöz őt, de meg kell küzdölődnünk.

Kibontotta az iratcsomót s elolvasta a regényt a nyolczvanhetedik lapig.

*

— Mit mondtam! — szólta aztán megkönnyebbülten, szinte diadallal. — Az ismeretes szósz! Nagyon érzékeny lélek, kevés akaraterő; értelmetlen, szívtelen környezet, a dolgok fátuma; ambíció és szerelem, amelyek közül az egyik is, másik is csupa gyötrődés. Éppen százszor olvastam ugyanezt.

Lelökte a sok papirost a szőnyegre, s elkezdett bölcsekedni:

— Nem furcsa? Azoknak, akik igazán rendkívüli életet éltek, egy Barnatonak például, soha se jut eszébe, hogy elbeszéljék embertársaiknak: mit éreztek, gondoltak, akartak s értek el egy féléleten át. Ellenben azok, akikkel szóról-szóra ugyanaz történt, ami a szomszédjokkal, leközdhetetlen vágyat éreznek fölfedezni felebarátaik előtt, hogy: mi esett meg velők és hogyan. Valami belső kényszer hajtja őket, hogy meggyónják azt, amit mindenki tud, s ami maga a megtestesült mindennaposág. Mi az ördög ez? Nem lehet egyéb, mint: a gyöngeség közlékenysége. S a gyöngeség, a tehetségtelen regényíró már az első szavából felismerheted: arról, hogy csupa szubjektivitás, hogy nem látja meg, ami körülötte történik, mivel teljesen el van foglaltva a maga hétköznapi bajával, amelyet fontosnak, egyetlennek, hallatlannak képzel, mert különben nem magyarázná olyan részletesen. Még kezébe se vette a tollat, és már el van döntve, hogy hiábavaló munkát fog végezni, mert beszéljen az esetéről akármit,

akárhogyan, ez, a megszokottságánál fogva, senkit se fog érdekelni. Pedig az élet — a mások élete — tele van mulattató dolgokkal, s mindazzal, ami a regényolvasót szórakoztatja; a regénytárgyak csak úgy szaladgálnak az utcán.

Elgondolkozott, kikkel találkozott aznap, s így füzte tovább a gondolatát:

Egy délután tíz regénytárgyat szedhetsz fel. Ime, például a mai nap kucséberjei. Találkoztam A.-val; ennek az élete csupa mulatságos ellentétből áll. Délelőtt a községt igazgatja, délután lírai költő. Először husz esztendő korában házasodott meg s keservesen megbűnhődött érte. Rut és hozzá képest vén hölgyet vett el, aki fogolylyá, rab-szolgává tette; agyon dolgoztatta és féltékenységi szcénákkal, veszekedéssel, kellemetlenségekkel traktálta egy életen át. Ez az asszony undok volt és becsületes; helyesebben szólva: becsületes és undok. Pokollá tette férjének az életét; végre meggondolta magát és meghalt. Azóta A. egyremásra írja hozzá a gyászoló elégiákat, de ez nem akadályozta meg abban, hogy hatvan éves korában feleségül ne vegye első nejének az unokahugát. A leány számításból ment hozzá; isten tudja, mit gondol magában, de megbecsüli az öreg közsén-királyt. Czirógatja, hizeleg neki, flanel-íngékbe bugyelálja, s minden héten friss virággal disziti az első asszony sírját. És A. most olyan boldog, hogy néha tánczra is perdül, amit husz esztendő korában sohase tett. Egész életében mindig beteg volt; most virul s maga az egészség. Egy ember, aki hatvan esztendő korában kezd élni! Alig hogy elváltam tőle, B. kapitánnyal találkoztam. Ez az ember olyan rettenthetetlenül bátor, mint Bayard, de iszonyuan hiu erre a tulajdonságára. Volt egy csomó lovaghistóriája, de tizanyit hazudik. Ha hallgatag természetű volna, az emberek föl se mernének rá tekinteni a nagy tisztelettől; így az egész világ kineveti, persze a háta megett. Dickensnek való figura. Aztán C.-éket láttam, az egész familiát. Micsoda komédia a történetök! Fiatalon keltek össze s egy életet töltöttek egymástól távol. Mert szegények voltak. A legény nem tudta eltartani az asszonyt, csélcsep is volt és könnyelmű; elment vándorolni, s faképnél hagyta az asszonyt. Egész fiatalsága egy más, messzi világban zajlott le, magához hasonló, könnyelmű nők között, akiknek a nevére és figurájára ma már nem emlékszik. Időközben megszede magát és vagyont szerzett. Mikor aztán öregedni kezdett, a vére is lehült, eszébe jutott, hogy van a világon egy áldott, jó teremtés, akinek az élete abban mulik el, hogy folyton ő rá, a hűtlenre gondol; kapta magát és hazajött érte, batáron. S az isten megáldotta Sárát gyermekkel. C. most példás életet él; boldogok, sőt fiatalok is, mert vagyonosak. Pedig az alatt a husz év alatt, amíg egyáltalán érdemes élni, nem is látták egymást soha. Árgirusnak és Tündér Ilonának nevezném őket, mert oly sokáig keresték egymást. Utóbb D.-né jött szembe velem. Ennek az asszonynak a tragikum a legvidámabb dolog a világon. Már tizenhat éves korában olyan megjelenés volt, hogy láttára mindenki azt gondolta: »Na, aki ezt elveszi, az legény legyen a gáton!« Ő maga is hősökről álmodozott, s D.-t választotta férjül, aki olyan pisztolylövő, mint Carver. Kiderült azonban, hogy e mellett olyan flegmatikus, mint egy havasi morga. D.-né már unja őt, mint a bűnt, s szívesen udvaroltatna magának, de a gavallérok igen respektálják a félelmetes pisztolylövőt, s a szegény asszony (az egyetlen lény, aki nem retteg D.-tól) csupa Józsefre talál. Este E. kisasszony és F. ur beszélgetését hallgattam egy darabig. E. kisasszony grófhöz vagy herczeghez szeretett volna feleségül menni, de minthogy se herczeg, se gróf nem akart jelentkezni, elhatározta, hogy a férfiak egyáltalán nem méltók rá. F. ur annak idején rettentő Don Juan volt s azt tette fel magában, hogy

fényes partit fog csinálni. Ennek, ellentétben a kisasszonnyal, az volt a szerencsétlensége, hogy csak ki kellett nyujtania a kezét. Az asszonyok rendre elcsábultak, s a leányok, akiket kiszemelt, mind hozzá akartak menni. F. azonban látván, hogy mily könnyű a siker, vérszemet kapott, s egyre fényesebb partira áhitozott. Felbontogatta regibb frigyeit s mind magasabbra tört. Egy szép nap azon vette észre magát, hogy megkopaszodott, az orra megveresedett, az asszonyok nem csábulnak el többé, s a leányoknak se kell már. Valahol, ahol nem elégedett meg, elvétette a számítást, de végképpen elvétette. Most úgy fest, mintha el akarná venni az E. kisasszonynak nevezett savanyuságot. Méltók volnának egymásra. Közelükben G.-t láttam, akit tizenöt év óta mint a stréberek mintaképet emlegetnek. E tizenöt év alatt annyit dolgozott, futott, fáradott, izzadt, hajlongott, mosolygott, intrikált, hogy Dalai Lámává kellett volna lennie ezzel a fáradsággal; ott van, ahol tizenöt évvel ezelőtt. H.-val beszélgetett; a H. esete se rossz. A föld még nem szült nagyobb krakélt, mint ez a fiatal ügyvéd. Amíg meg nem házasodott, háromszor annyi volt a párbaja, mint a pöre. S apósa, a békés városatya csak azzal a feltétellel adta hozzá a leányát, ha szavára fogadja, hogy meg fog juhászodni. H. olyan becsületesen megtartotta a szavát, hogy egyszer, mikor a feleségével volt valami mulatságon, zsebre vágott valami hatalmas szóbeli iznultust; nyilván félreismerték s ki akartak kezdeni vele. Soha semmi se került nagyobb áldozatába, mint ez az önmegtagadás; sohase volt nagyobb hős. Mikor hazamentek, a menyecske sirva borult a kanapéra: »És én még azt hittem, hogy egy vasgyároshoz megyek feleségül! Istenem, milyen szegény! De hát hogy lehet valaki ilyen poltron!« H. azt hitte, hogy megüti a guta. Azóta mindennap pofon vág valakit, s a felesége folyvást retteg, hogy mikor hozzák haza lepedőben. És K., aki... de hiszen nincs vége. Nyisd ki a szemed, s öt perc alatt látsz annyi valóságot, amennyi bőven elég egy négyszáz lapos regény füszeréül. Mert a valóság a regénybe csak füszernek való. Beszéljenek nekem akármit, a regény soha se: a reális élet, a regény főképpen a képzelet munkája, aminthogy a nők és az ifju emberek ennek az iparczikknak a fogyasztói, nem is akarnak egyebet, mint (némi étellel füszerezett, egy kicsit megelevenített) képzelt dolgokat. A regény és az élet! Hogy csak egy nagy és közös hunczfutságra mutassa rá: a regényekből azt vélné az ember, hogy az élet csupa szerelem; a meztelen igazság pedig az, hogy a szerelem sokkal kevesebb helyet foglal el az emberek s kivált a férfiak életében, mint a regényírók hazudják. De se annyi pénz, se annyi szépség, se annyi intrika, se annyi párbaj, se annyi harmónikus jellem nincs az életben, mint a mennyi a regényekben; az életben csak a véletlen több, a véletlen, melyet a művészet száműz. Tanulság: ne úzz didaxist; ne beszélj magadról, hanem másokról; s mesélj, mesélj akármit, mesélgetés közben ugys, önkéntelenül, elmondod azt, amit láttál, és: ez a regény igazsága. Aki azt beszéli el, ami vele esett meg, aki az igazat és csak az igazat mondja el, az borsót hány a falra, gazsága el fogja rettenteni az olvasót, igazsága pusztában kiáltó szó marad.

*

Történt azonban, hogy X. egy éjjel a következőket álmodta:

Benyit L.-néhez, az imádottjához, s rajta éri a hölgyet, amint ez szerelmes levelet ír Tuán herczegnek: »Kedves sárgám! Nem élhetek nélküled; te vagy életem, halálom!...«

Dűhbe jön, kikapja a levelet L.-né kezéből s így kiált fel:

— Megyek azonnal a külügyminiszterhez s felelősségre vonom a czong-li-jáment!

De a külügyminiszterhez csak a mont-cenisi alaguton át lehet eljutnia. Derekát meggörbitve s térdig vízben botorkál előre; végre, sok, sok idő multán, világosságra ér s ott áll a külügyminiszter előtt, akiben Y-t ismeri fel.

— Lássa, kedves X. — szól a miniszter szeliden feddő hangon — ön még most se olvasta el a regényemet!

— Nem elég valárd — felel X. — nem elég eleven. Vagyis inkább nagyon is valárd, tulságosan sok benne az igazság. Annyi bizonyos, hogy nem fog tetszeni a közönségnek.

— Honnan tudja? — szól nyersen a miniszter. — Az ítéset szép, de csupán akkor, ha az ítéset csak a maga nevében beszél. Ha az ítéset másokra fogja rá a gondolatát, az ítéset hazudik. Különben micsoda közönségről beszél ön? Arról a kis körről, amelyet ismer? S a mai közönségről vagy a holnapiról? Ma, meglehet, csak a mesélgetés tetszik; az anekdota, az elevenség, amint ön nevezi. De mit tudja ön, hogy holnap mi lesz divatban? Vajon nem az igazmondás-e? A szubjektív, ahogy ön az igazságot csufolja!

— Exczellenciád meg fogja engedni... A czong-li-jámen...

— Holnap — vágott közbe a miniszter, s hangja nem tűrt ellenvetést — a világ torkig lesz az önök színes meséivel, s ha meg akarja tudni, hogy milyen volt az ember az elmúlt korszakban, előveszi a mi könyveinket. Mit tudhatna meg az önök kalandos, anekdotás történeteiből? Külsőségeket; egy csomó ürességet. Ami könyveinkből ellenben megismeri az elmúlt korszak emberének vágyait, törekvéseit, lelki hajlandóságait. Jegyezze meg magának, az embert nem a ruházat teszi; nem a furcsaságok, nem a humoros következetlenségek, nem az, amit a véletlen miveltet vele. Pedig önök ezt nevezik jellemnek, és folyton csak ezzel foglalkoznak az írásaikban. Nos, én azt mondom önnek: az ember nem az, amit csinál, hanem az, amit akar. Amit csinál, az az: esetleg; amit akar, az: korának törekvése vagy az örök emberi. Ehhez képest a regénytárgy: nem az élet tarkaságai, hanem az: ami mindenkiel megtörténik. Amaz dajkáknak való téma; az igazi író mindig emerről fog beszélni.

X. fölébredt, egy kicsit kérődzött az álmán, aztán vállat vont s így morgott magában:

— Tudja az ördög.

Majd gyertyát gyújtott, s mivel az álom végképpen kiment a szeméből, elővette a boszorkányos iratcsomót, kikereste a nyolczvannolczadik lapot, egyet sóhajtott, s tovább olvasta a legujabb *Coperfield*-et.

Egy óra múlva, mialatt cigarettát keresett elő, így szólt magában:

— Ez a regény nem is olyan rossz, ha nem tud aludni az ember.

Vannak emberek, akik sohasem tévednek, mert soha okos dologra nem határozzák el magukat.

*

Egy szivárványra, mely már egy negyedórája van fenn az égen, senki sem hederit többé.

*

A világ olyan harang, melynek repedése van: zörög, de nem cseng.

*

Az ifjuság: kor, midőn a szemek égnek, anélkül, hogy látnának.

Alphonse Daudet.

*

A gyomor a test lelkiismerete.

SAISON.

Odeschalch herczeg.

— aug. 2.

Odeschalch herczeg, mikor Palicsról megugrott, már valami borbély-legény volt, a herczegnő ő kegyelmeségében pedig a rendőrség egy faczér masamód-leányt ismert meg. Amikor ezt a hirt olvastam, csóváltam a fejemet: honnan van az, hogy minderről nem tudok semmit, holott Palicson nyaralok? S azt feleltem erre: onnan való, hogy Palicson nagyon jó nyaralni.

Hiszen divatját multa már az ugynevezett fürdőismertetés, amely voltaképpen reklám. Ám Palicsról, mikor Odeschalch herczeg esetéről emlékeztek meg, mind oda-tették, hogy Szabadka mellett van. Tehát fölteszik, hogy a publikum nem igen tudná különben, az ország mely zugában keresse a bácskai urak fürdőhelyét. Ebből pedig világos, hogy Palics reklámra nem igen költött, mégis a mi magyar fürdő pártoló mozgatóink még nem igen iparkodtak azt a fürdőhelyet fölfedezni.

Bezzeg, Odeschalch herczeg fölfedezte. Bizonyára elővette a fürdő-kompaszt: hol nem járnak kalandorok? S ráakadt Szabadka város telepére, a sziksós nagy palicsi tóra, a bácskai milliomos bunyevácok és magyar urak nyaraló helyére. Ah, ez jó hely, itt nincsenek kalandorok és vannak urak, gyanutlan, telivér, vendégszerető urak, akik napközben a nyaralójukba vonulnak, hajnalban kacsáznak, reggel pécéznek, vagy pisztolylyal a szegény békákon tanulnak célba löni, aztán lawn-tenniseznek és keresik a nyári hőségben a nyári mulatságot: egymás között való tereferelésben, trojedniczában, yachtozásban. Itt bizony nem követelnek passzust, csak uri formát és bőkézzel és vak bizalommal adnak kölcsönt egy monoclira.

Kit csapott be? Én bizony nem tudom. Tán az illetők maguk sem tudják már. Annyi szent, hogy hullámot ez a szenzáció ott helyben nem vetett. Csodálatos hely az. Most már tömérdek nyaraló épült köröskörül, az óriási park árnyékába huzódva, a villamos vasut sinei mentén a sok nyaralóban sok budapesti család tanyázik. Mind jóban vannak egymással, csupa szivesség, csupa előzékenység és semmi érintkezés egymás között. Aki oda lemegy, az pihen. Beveszi magát a kertjébe és legfőlebb este megy a középpontba, a nagyvendéglőbe, a park főutjára magános vagy csoportos sétára. Az embereket ez a hely rá csábítja a barátságos magányra és kiveszi az abszolút pihenésből az unalom elemét. Nem tudom, a levegőjében, vagy a homokos talajában van-e az oka, vagy abban a megmagyarázhatatlan lelki hatásban, amelyet a különböző természeti konkluziók a lelkültre gyakorolnak: a bácskai Palicson minden jól esik és semmit sem kívánnak, ami nincsen meg. Naphosszat ülni, vagy feküdni a nagy melegben, hallgatódzni este a Piros Józsi hegedű szavára, vagy a rácz guzliczások pattogó, énekszóval kísért muzsikájára, éjszaka béka- és tücsök-szimfóniák kíséretében bevezni a

tó közepére és onnan nézni a bácskai eget — mert nekik külön egük is van — bizony többet az ember nem talál, de több nem is kellene.

És jönnek oda bénák, akik épkezláb távoznak angolkóros gyerekek, akik kiegyenesednek, kipirosodnak. Az isteni homok! A csodatevő iszap! Viz, talaj és erdő gyönyörűen harmonizál, igazi, a természetében is már tősgyökeres magyar fürdőhely ez, világfürdővé lehetne csinálni, de Szabadka városa inkább magának és megyéjének tartogatja.

Talán ez a lokális önérzet is teszi, hogy Odescalchy herczeg a tettek színhelyén nem vert föl akkora port, mint az ujságokban. Hát mi is az egész? Szabadka nem vadássza a herczeget, ennél fogva nem vált nevetségessé, mikor csizmadia lett belőle. Jött a svihák, megy a svihák, olyik embert becsapott, az káromkodhatik utána. Ennyi az egész. Nem hiszem, hogy Mamusich Lázár, az érdeemes polgármester, vagy Jakobcsics Gyula, a buzgó tanácsos, aki a fürdő ügyeit intézi, valami nagy izgalomba jött volna. Másutt a herczeget plakatirozták volna, fehér ruhás leánykák vittek volna neki bokrétát, az intézőség frakkba vágja magát és halhatatlan a blamázs. Az én palicsi jó Somogyi barátom egyforma tisztességgel és udvariassággal szolgálja a sváb parasztot és a mesebeli herczeget. Ennek egykoronás szobát ad, amannak sem számít föl többet, mint másnak. Biz ez is uri vonás, melyet egynémelyik nagyobb intézet eltanulhatna Palicstól.

Egynek azonban igazán örülök: Odescalchy herczegnek nem mutatták meg a földmives iskolát. Ha ez megtörténik, akkor Szabadka meggyalázva érezné magát. Ott fekszik ez az iskola a vasuti házzal szemben, nyolczszáz hold a területe, melyet Szabadka városa a millenium emlékére rendezett be az iskola számára. Erre büszke a város, büszke a polgármester, aki megteremtette, azt csak annak mutatják, akit megbecsülnek. Gyönyörű intézet, csoda szülöttje. Mert annakelőtte sivár homoksivatag terpeszkedett ottan, most az ország első mintagazdasága virul rajta. Szántóföld, szőlő, erdő, kert, faiskola a legbámulatosabb rendben, a legbujább teljességben virulva. Aki ott jár, elbámul rajta, mekkora tudományra van szüksége az egyszerű parasztnak, aki érteni akar a mesterségéhez. Megtanulja ott a kosárfonást, az asztalos, a kovács mesterséget. Az iskola muzeumban gyönyörű munkákat látni, a tanítványok kezéből valókat. Szép, becsületes intézmény, Szabadka méltó büszkesége és Palicsnak látnivalója. Oda nem vitték a szédelgő herczegséget.

Nos hát igen, az Odescalchy pár bolondoskodása alkalmat adott nekem, hogy reklámot csináljak a fürdőmnek, nem titkolom, sőt hirdetem. És köszönöm Odescalchy urnak, hogy megadta rá az alkalmat, mert mi türes-tagadás benne — a nyári tartózkodó hely manapság már második otthona az embernek és én úgy érzem, hogy ereimben új vér kering már s én, vén budapesti aszfalt-trotter kezdem magamat bácskainak érezni.

X.

Bolyongás.

*Köröttünk csend volt. Hallgatott az éj,
Fűszál se mozdult, nem rezdült levél.
Fehér felhők közt sápadt képű hold,
Mint kósza szellem, némán bujdokolt.
S vizek mentén, fenn a part felett,
Kart karba öltve bujdosom veled.
Kart karba öltve; csendes volt a léptünk.
S a viztükörbe álmodozva néztünk.*

*Egyszer megszólalsz: „Meddig tart még utunk?
Meleg napfényre, mondd, mikor jutunk?
Meddig tart még ez éj, e szörnyű csend?
Meddig nézzem a holdat odafent?
S lábam alatt a fénytelen habot?
A viztükörben rezgő csillagok
Gungos mosollyal bámulnak reám!
Meddig tart még e gyötrődés, leány?
Az álmok útját vajjon meddig járod?
Hajh, meddő út ez! Nem terem virágot!
Virág csak ott van, hol napfény ragyog.
Oly hidegek ezek a csillagok!
Oly fagyasztó a holdnak sárga fénye,
S oly szomorú e bujdosásnak éje!
Jer, hagyjuk itt! Jer üdvöm, jer velem!
Ahova vislek, ott a szerelem,
Ott van a napfény, az öröm, az élet,
Ott teljesül majd sok tiltos reményed;
Ott vár rád az üdvösség, a kéj,
Ott nyílik néked rózsza és babér!
Küzdelmeidnek célját ott találod,
Jer, hagyjuk itt, e bus álomvilágot,
Mely csak ígér, de üdvöt sohasem ad —
Jer, hagyjuk itt e gyászos éjszakát —
Jer, jer velem! — Fenn a felhők között
A holdsugár bágyadtan megtörött,
Zugó morajba kezdtek a habok
Elsápadtak a gungos csillagok,
Hüvös fuvalom ingatá a fákat,
Ébredt a csend — az éjszaka feltámadt!
S megszázszorozva ezt a méla zajt,
A fű közül — mit harmatgyöngy takart —
Mint égi hymnust hirdető harang:
Csendült fel harsány, vig pacsirtahang!*

*S mi vágytól égve, lihegő ajakkal
Törtünk, rohantunk árkon bokron át —
Sietve hagyluk el az éjszakát,
Hogy szembe nézzünk a vakító nappal . . .*

Erdős Renée.

Élet és halál.

Irta: HERMAN BANG.

(Folytatás.)

Tükre előtt állt s bele-belenézett. Olyannak látszott, mint aki valakinek, akit nagyon szeret, értékes ajándékot készül adni.

A komorna kissé tétovázott, hallván, hogy a fehér ruhát kell előhozni.

Márcziusban, hogy az új ruhaszállítmány Koppenhágából megérkezett, Alice kisasszony a fehér ruha megpillantásakor így szólt:

— Ezt majd csak úgy tartogatjuk valami nagyon különös alkalomra...

S nem öltözött bele, még az angol követség báljára sem.

Csupa ezüsthimes százszorszép virággal volt tele-szőve a nehéz fehér selyem.

S Alice kisasszony az egész idő alatt egyre csak dalolt, dalolt, öltözködés közben épp úgy, mint a mikor a langyos, illatos szivacsos végig simogatták arczát, vagy amikor végig fésülték haját, hosszú selyemhaját...

— Fényes, fényes legyen — mondogatta komornájának, aki valóságos élvezettel kefélté a csillogó sörényt.

Fésülés, kefézés után azonban Alice maga tűzte föl haját. Hajszűrő-vasra egyáltalán nem volt szükség. Ugy megült az a haj, mint egy korona. Alice nem is nézett már a tükörbe. A szoba közepén állva, sugáregyenesen, magasra emelt fejjel úgy várta, hogy komornája ráadja a százszorszépvirágos fehér selyempompát — s ajka körül álmatagon játszott valami titokzatos mosoly.

— Néhány rózsát most — mondta suttogva.

— Kértem már a kertésztől, de nem adhat, nincs — felelt a komorna.

— Kell, hogy legyen — szólt Alice igen határozott hangon és a komorna elment a kertészhez.

Kopogtatás hangzott. György jött.

Belépén, kissé összerezzent, amint már az rendszerint megcsik, ha hirtelen-váratlan valami elbűvölően szép látvány tárul az ember szeme elé — s egy karosszékre dőlve, szent meggyőződés hangján jelentette ki:

— Teringettét! Beh szép vagy ma, hugom!...

Alice lassu léptekkel haladt át a gyertyafényben uszó szobán a kis sarok-szekrény felé, amelyből kivett valamit.

— El fogod veszteni a fogadást, Gyuri, légy szives... És egy vadonatúj százkoronás bankjegyet nyújtott feléje.

— Óh, az még oly nem egészen bizonyos — felelt a főhadnagy szórakozottan, de azért köszönettel fogadta az ajándékot — egészen új bankjegy — mondta azután.

Alice kisasszony épp a nagy tükör előtt állt s mosolyogva nézte magát benne, úgy felelt:

— Egészen új...

S némi szünet multán — amikor már egészen más dolgokon járhatott az esze — még mindig a tükörbe nézve úgy jegyezte meg:

— Amit az ember elajándékoz, annak mindenesetre csinosnak kell lennie.

György ott ült még egy ideig, úgy csevegtek, amíg a komorna vissza nem tért. A főhadnagy ur ekkor aztán sietve távozott.

Hogy a kertész megint csak azt mondta volna: nem adhat rózsát, mivel nincs.

— Csacsi — szólt Alice — magamnak kell hát általmenem.

Végigsuhogott a folyosón: az előcsarnokban pedig Bernerrel találkozott.

— Enyje, Berner — mondta mosolyogva — velem kell tartania, a melegházba megyek.

De hirtelen eszébe jutott, hogy atlaszczipő van a lábán.

— Mari, Mari! — kiáltott föl — hamar egy pár faczipőt nekem!

Mari elhozta a fatalpakat s Alice kisasszony óvatosan lépkedett Berner mellett a kijárási felé.

— Szent isten! — sikoltott föl hirtelen — nyujtsa karját, Berner; hiszen majd hogy hanyatt nem vágódtam...

S Bernernek a karjába fogódzva, oly bátor sietséggel lépkedett át a friss havon a melegház felé, hogy a laza fatalp csak úgy klip-klapolt a lábán.

— Gyujtson világot, Eriksen — parancsolta, amint az üvegtetős helyiségbe értek.

S Eriksen, a főkertész, pápaszemes öreg ember, akinek arczán mindig valami töprengő s gyanakvó kifejezés ült, mintha állandóan holmi becsapástól kellene tartania, szó nélkül csavart egyet a villamos vezetékek rézgombjában.

Nappali világosság ömlött el mindenre, a sok széles levelű pálma csupa büszkeség volt.

Alice alig észrevehető, könnyed mozdulattal csuszantotta le faczipőjét.

— Ugy-e, hogy nagyszerű itt?

S mosolyogva indult előre a magas pálmák alatt. Berner szóftalanul követte.

Tulajdonképpen csak azt a csillogó uszályt látta, amely halk zizegéssel kigyózott előtte a fehér kavicsos uton.

— Hiszen van itt rózsák — szólt Alice s megállapodott.

— Ime, ez itt...

Eriksen ur fogta az ollót — ajka köré különös, szigorú kifejezés merevedett — és a piros rózsák a földre hulltak.

(E rózsákat maga Alice kisasszony édes anyja'sírája szánta volt s Eriksen jól tudta ezt.)

Alice zavartalanul mosolygott.

— Köszönöm, Eriksen — mondta halkan.

S hogy távoztak a melegházból, folyton az édes anyjáról beszélt, rá kellett gondolnia.

— Sohsem láttam még szebb asszonyt, — mondta — oly édes volt és oly finom; s ön nem is képzei, mily gyönyörűen dalolt...

Az előcsarnokban megállt pár pillanatra s megerősítette keblén a rózsáit.

Gyémánt-tűvel tűzte oda őket.

— Igen, igen — suttogta és tekintete oly meleg volt, mintha legjobb barátjára gondolna — most már hadd vezessen asztalhoz a papa.

Berner föltárta előtte a nagy szárnyas-ajtót s Alice kisasszony nevetve lépett a nagy nappaliba.

— Bizony — szólt körültekintve, miközben a hadnagyk meglepődötten ugráltak föl helyeikről — bizony, szép vagyok ma este, hála istennek...

Amint az ebédlőbe mentek, Feddersen Knuth hadnaggyal tartott.

— Oly szép, akárcsak a boldogság maga — suttogta lelkesülten.

— Szép — mondta Knuth, aki nem minden izgalom nélkül kísérté tekintetével a jelenést — bizony isten, szép...

Gondosan ápolt kezében a leveses tállal, Hansen méltóságteljesen járta körül az asztalt.

*

— Hja, ha már mindnyájan megbolondulunk, történnék, aminek történnie kell...

Igy szólt a fővadászmester, asztalbontás előtt még egyszer koccintásra emelvén poharát.

— Isten éltesen, gyerekek, és jó mulatságot!

— Köszönjük, mester! — felelt Alice, hálásan pillantva föl atyjára és aztán hirtelen odahajolt hozzá, arczon csókolt a megindult hangon sugta:

— Te, édes, édes jó apám!

Fölkeltek az asztal mellől s a nappaliba mentek.

Hansen ur jelentette, hogy a kocsik előálltak immár.

— Föl hát! — hangzott a jelszó — s jól beburkolózni!

— Valóban — szólt György hadnagy — be kell burkolóznunk, mert kutya hideg van ott kűnn.

S ami bunda, bekecs, gallér és takaró csak volt a háznál, hirtelen mind előkerült.

Nemsokára csevegve, nevetgélve, vigan haladtak alá a lépcsőn. Hatalmas szélroham csapott be a kapun, mintha már onnan is el akarná söpörni az egész társaságot.

— Nos, Larsen — szólt Alice az első kocsishoz — megbirkózunk-e majd ezzel az idővel?

— Isten tudja, én nem hiszem — felelt a kocsis.

— Boszantó dolog volna — mondta Alice és beugrott a kocsiba.

Feddersen követte s Berner Alice-szal szemben, Knuth mellett foglalt helyet.

Vedel és György a másik kocsiba ültek.

— Indulhatunk? — kérdezte Larsen, meglehetősen aggodalmas hangon.

Hansen ur csak bólintott egyet és az első kocsi tovagördült.

— Föl fogunk borulni — szólt a másik kocsis György hadnagyhöz — bizonyos, hogy föl fogunk borulni.

A szélvihar vadul rázta, rángatta a kocsikat, mintha már a várkastély árka mentén akarna végezni velök. Az első kocsi most a nyílt országotra ért, a vihar oldalba támadta, úgy ingott jobbra-balra, akárcsak valami hajó a nyílt tengeren.

— Valóságos tengeri utazás — jegyezte meg Feddersen.

Alice nyugodtan ült s a szél zugásához halkan dudolt valami dalt. A kocsi olykor meg is állt, oly vakítóan porzott a lovak szemébe a hó.

Knuth fölötte kedvetlen vala.

— Szegény állatok, szegény, jó lovacsák — hajtogatva folyton.

— Hiába! Célhoz kell jutnunk! — mondta Alice. Máskülönb minden állat irányában csupa szeretet és gondoskodás volt. Most hirtelen abbahagyta a dudolást.

Ujabb szélroham majd hogy föl nem borította a kocsit.

— Hát a másik?! — kiáltott föl Alice.

— Lehetetlen most lebecsájtani az ablakot — mondta Knuth.

A kocsiban akkora sötétség volt, hogy egymás arcát is alig láthatták.

Berner hátravetett fejjel, némán és mozdulatlanul támaszkodott meg ülésén s csillogó szemét úgy meresz-

tette arra felé, a honnan Alice czobolyprémes gallérja fehér folt gyanánt vált ki a homályból.

— Mégis, mégis látni akarom a másik kocsit — kiáltott föl Alice.

S mivel Alice kisasszony úgy akarta, Knuth alárántotta az ablakot.

— Szent isten, mi történt?

Egyetlen zökkenés, némi rázkódás és a kocsi oldalt feküdt a hóban.

Egészen kényelmesen helyezkedett bele a hófuvaragba.

— Istenem, légy velünk! — kiáltott föl Alice, amint Feddersen testének és bundájának teljes súlyával reá dőlt, miközben a zárt kocsi sötétségében minden össze-vissza fordult.

S nyomban csaknem fuldokló hangon úgy kérdezte:

— Hol van Berner? — mintha rettegne, hogy Bernernek valami baja esett. — Hol van Berner? ...

Berner már ki is szabadította Alice-t, amikor Knuth és Feddersen még javában vergődtek a hóban.

— Így ni! — szólt Alice — hiszen meg vagyunk s eléggé jól érezzük magunkat a körülményekhez képest.

A szél süvöltve szórta arcukba a csipős hószilánkokat.

— Nos Larsen, mihez fogjunk most már?

— Hát, kérem, haza kéne tértünk — felelt Larsen, aki még mindig a lovaival vesződött.

— Haza, haza Larsen — kacagott Alice — de hát sikerül-e majd?

— Azt bizony nem leheszen így előre tudni — vélekedett Larsen — de az uraságoknak is segíteniök kéne, kérem, hogy a kocsit valahogy kiemeljük innen.

György és Vedel is a helyszínére értek s most már az egész társaság együtt kacagott s fecsegett ott a zivatarban.

— Pompás kirándulás! — mondta György.

Fölgazították a kocsit s megnyugtatták a lovakat. Knuth odament hozzájuk s becézgetően simogatta, veregette a nyakukat, mintha csak a saját, odensé-beli lovai volnának.

Alice egyre csak mosolygott.

— Hja, most már meg kell elégednünk egy kis otthoni, házi bállal — mondta — mert báloznunk, táncolnunk, ma huszonegyedikén, ha török — ha szakad, de mindenesetre kell!

Középtűt komoly ábrázattal állt György s butykosából buzgón töltögetett a társaság tagjainak valami szíverősítőt.

— Családunkban, úgy látszik, kitört az elmekór — jegyezte meg egykedvűen.

A két kocsis pedig rövid tanácskozás után megint csak fönn ült a bakon.

*

A fővadászmester édesdeden bóbiskolt föliánsai fölött, de amint a két kocsi végigdübörgött a hidon, hirtelen fölrezzent a szendergéséből.

A szerb király jegyese.

BÁRÓ ÉS KALMÁR.

— Csakugyan — mordult meg — vigyen el az ördög, ha föl nem borultak!...

Kirohanván a könyvtárteremből csaknem beleütközött Hansen urba, aki megszokott kifogástalan udvariasságával jelentette:

— Ekszallenciás uram, azt hiszem, hogy az uraságok már visszaérkeztek.

— Azt én is észrevettem már — szólt a fővadászmester; — szent isten, ha Alice-nak baja esett volna!...

Egész valóján ez az egy gondolat lett urrá. Izgatottan sietett le a lépcsőn.

De Alice kisasszony teljesen nyugodtan állt ott az előcsarnok közepén, a nagy bronz-csillár alatt, amelyben tizenhét viaszgyertya égett s rózsás arcza csupa jókedvtől sugárzott a fehér prém közepett.

— Jó estét, apa — szólt mosolyogva — most már idehaza kell ám tánczra kerekednünk.

A fővadászmester szeme is fölcillant az örömtől, hogy leánya im teljes épségben került haza.

— Nem megmondtam, baj lesz — szólt az öreg ur — de hát az örületnek ki kell tombolnia magát.

Ugy látszott egyéb mondani valója is lett volna még, szája már szóra nyílt, de Alice kisasszony pajkos tapsolással terelte másfelé a figyelmet.

— Rajta, rajta, uraim! Könnyítsenek magukon, aztán fölmegyünk.

S mint a szélvész úgy röppent végig a szobán. Mindenekelőtt Szörenzen urhölgygyel kellett beszélnie. Ez a Szörenzen szörnyen méltóságteljes egy dáma vala, széles vállu, jól megtermett alak, fején nagy szürke paróka, szájában műfogor, amit állandóan úgy szorított össze, mintha ezzel is bizonyítani akarná, hogy kenyéradó uraságának titkait egyáltalán nem hajlandó kifecsegni. Husz év óta vezette már a háztartást anélkül, hogy valaha csak egyetlenegy fölösleges szót is kiejtett volna. Semmiféle szenvedélye nem volt, s ha lett volna is, soha el nem árulta még.

Legfőbb, hogy ékszerek gyűjtésében lelte kedvét; nagyon szerette a szép brossokat.

Amikor Alice kisasszony belépett hozzá, Szörenzen urhölgy valami horgolásfélével bibelődött; jól fűtött szobája csupa kényelem volt, minden sarokban holmi kis kerevetféle, csupa meghitt puha pihenőhely.

— Kedves Szörenzen — kezdte Alice s úgy tekintett körül a szobában, mint aki nagyon jól érzi ott magát — bocsánat, kedves Szörenzen, hogy háborgatom...

Szörenzen urhölgy olyanformán nézett maga elé, mintha e bocsánatkérést nagyon természetesnek és teljesen helyénvalónak tartaná.

— De hát — folytatta Alice — sok-sok gyertya kellene a csillárakba. Volna-e még annyi?

— Mely csillárakba? — kérdezte Szörenzen kisasszony közömbösen.

— A lovagterembeliekbe, kedves Szörenzen; — aztán meg holmi jóféle enni és innivaló is kellene s tudom is én, mi még — tánczolni fogunk.

Szörenzen urhölgy fölemelkedett ültéből. Csak ezt az egy szót mondta:

— Jó.

S nyomban mozgósította is már posztó-czipós lábát. A konyhában való sok ácsorgás, a temérdek lépcsőmászás időnek előtte megrogyasztotta lába inait.

Alice előreszaladt az éléskamrába. Hatalmas méreteivel, óriási szekrényeivel, állványaival olyan volt ez a kamara, mintha legalább is egy egész kaszánya ellátására való készlet befogadására építették volna.

Alice lázas sietséggel nyitogatta föl a rekeszeket, huzogatta ki a fiókokat; volt ott aszalt gyümölcs, füge, csokoládé, mandula s mi egyéb, tömérdek bőséggel.

— Hiszen ez nagyszerű — kiáltott föl csodálkozva. — Így van ez nálunk mindig — jegyezte meg Szörenzen.

— Hansen, Hansen — kiáltott ki Alice kisasszony — mondja meg az embereknek, hogy öltözködjének; kilencz-kor tánczolunk.

Hansen ur tétovázva állt meg.

— Az embereknek? — kérdezte — kiknek, méltóságos kisasszony?

— Nos hát a cselédségnek, a szolgaszemélyzetnek — felelt Alice türelmetlenül — kilencz-kor kezdjük a tánczot, addig teljes egy órájuk van még...

(Folytatjuk.)

Krónika II.

Porciunkula ünnepe.

— aug. 2.

A mi Urunk Jézus Krisztus 1898-ik esztendejében ő Szentsége, a Római Pápa, Leó néven a Tizenharmadik, mélyen elszomorodék vala azon hireken, melyek a tartományokból érkezének elébe. Nemcsak azt adák hírül ezen hírek, hogy az egész földön megbomlanék a rend s hogy a nyáj nem ismerne se felsőbbiséget, se erkölcsöt, se törvénytiszteletet, de hogy az őrizők közül is többen megtévelyedének, s elvetvén minden kötelességet, egyedül Bachusnak s más pogány Isteneknek áldoznának. Elé hivatá pedig ezen hírekre ő Szentsége első szolgáját és tanácsolóját, és szólt:

— Eredj, fiam, Rampolla, csinálj rendet ezen juhok és szamarak között.

Megcsóválta azonban fejét Rampolla s így vette át a szót:

— Nagyobb dolog ez, Atyám, semmint erőmet meg ne haladná.

— Miért? — kérdezé ő Szentsége. — A nyáj szerte széledt; össze kell őket terelni. Az őrizők hanyagok; rendre kell őket szoktatni.

— Nem is a nyáj okoz nekem gondot — így Rampolla — hanem az őrizők. A nyájjal még csak el tudnék bánni valahogy, de ments meg, Uram, a felügyelőiktől.

— Ugy látom, szavaidból, gyermekem — mondá kegyelmesen ő Szentsége — hogy kiváltképpen Asszisi Szent Ferencz fiai azok, akik nem volnának rendben. Itt van a kulcs, szolgám; végy elő néhányat encziklikáimból, s hozd rendbe ezen dolgot. Végre, bármily pogány módra éljenek is, mégis csak krisztíánusok ők.

— Sajnos, Atyám, egyedül a kereszt jele bélyegzi őket krisztíánusokká. Az Ige nem hat rájuk, s félek, nem silabizálnák ki encziklikáidat, mivelhogy nagy irtózatuk nagyon az öreg bötüktől.

— Hát hogyha nem a vallás, majd Istenhez téríti őket az oldalnyilallás — ítélkezett a Pápa. Dolgozzál ki, fiam, új rendszabályokat, s vess véget ezennel a kupi-kék életnek.

— Félek, hogy nem változtathatnám meg a Természetnek rendjét. Forgattam; Atyám, a Természet könyvé-

nek lapjait, s úgy tanultam, hogy kétféle házi állatok vannak: olyanok, melyek huzzák az igát, s olyanok, melyek nem dolgoznak. De valamint hiába kívánnám a szedret megnövelni pálmamagasságra, azonképpen hasztalan követelném meg Asszisi Szent Ferencz fiaitól, hogy az égbe nőjjenek. A szederindán azért izes gyümölcsök teremnek. Ki látott, Uram, házőrző ebet, aki a lovak helyett huzná az ekét? Ő vakkant egyet reggel, vakkant egyet este, s tőle ez is elég. A nagy Természet előtt egyformán kedves az igavonó ökör s a Hatschek vidor kutyája.

— Ugy látom, fiam, mintha némelyest már téged is megmételyeztek volna Schlauch Lőrincz s más voltaireánusok. Én pedig azt mondom neked, fiam, hogy továbbat nem tűröm ezen állapotokat. Nem követelem tőlük, hogy éjente és naponta a szent könyveket forgassák — tudom, hogy ez fölötte nagy fáradságot okozna nekik — de a bálnak, fiam, a bálnak legyen vége.

— Tartok tőle, Atyám, hogy ez intézményt s a vele járó étel- és ital-áldozatokat már szentté avatta a százados hagyomány. Miért kívágni a százados tölgyet, mely nem vét senkinek s mely Isten, ember előtt egyformán kedves? Viszont, ki tudja, a kivágott fák rőzséi mely bálványok oltárára kerülnek, hogy ott lánggal éjjenek?!

— Én pedig azt mondom neked, fiam, hogy: legyenek úgy, a hogy nincsenek, vagy: ne legyenek.

— Meg kell hajolnom szent akaratom előtt. Egy utolsó kegyet azonban mégis kérnem kell számukra. Minden néptörzs kialakult magának az anyatermészettől egy napot, melyet a gondtalanságnak szentelt. Hogy a pogány dioniziákról és szaturnáliákról ne is beszéljek, felhívom kegyes emlékezetedet Szent Bálint, Szent Januárius, Szent Heverdel s más szentek ünnepeire. Még az anyaszentegyház is megengedte farsang utolsó keddjének némelyes bohóságait. Asszisi Szent Ferencz fiai Porczyunkula napján pihenték ki egyéves nyugalmukat; ezt a napot meg kellene hagynunk nekik az elmúlt idők emlékezetére.

— Sajnálom, fiam, de apostoli jogaimnál fogva, ezennel véget vetek minden dárídónak. Nehogy azonban azt mondhasd, hogy jólélekből fakadt szavaidat nem vettem figyelembe, a te kedvedért megengedem, hogy a szentévig ne történjék változás, s hogy az 1900-iki szent esztendő legyen az, a midőn Porczyunkula ünnepén utóljára hangzanék fel a csinnadratta, a kupák koppanása, az »Ez a pohár bujdosik«, s más álорczás vigasságok...

Igy történt, hogy Porczyunkula ünnepének ez évi előestéjén, hat és hét óra között, a b.-i zárda hüvös folyosóján Pater Ambrosius és Frater Sylvester között a következő beszélgetés zajlott le:

FRATER SYLVESTER: Hej, atyám, a világ kizökkent sarkaiból!... A hittérítőket leöldösik, a királyok házasságát az izmaeliták megbírálják, Pest városában az ételeket margarinnal készítik s az Engel-féle borok bejárják az egész világot. Ha így haladunk, atyám, utóvégre még mi is Engel-borokat fogunk inni!

PATER AMBROSIIUS: Ne légy ily komor, Sylvester! Ne félj, megsegít bennünket az, a ki az erdők madarait táplálja!... Tudod mit, hozz fel néhány üveget az 1837-iki

szomorodniból is!... A betegeknek marad egyéb, s miért legyünk mi betegek?

FRATER SYLVESTER: De a gvárdián?

PATER AMBROSIIUS: A gvárdián ma kétszer annyit fog inni, mint máskor. Az utolsó Porczyunkulán!...

FRATER SYLVESTER: Sir bennem a lélek, Pater Ambrosius!

PATER AMBROSIIUS: Hát biz ezt nehezen érti meg az egyszerű és áhitatos lélek. Porczyunkula ünnepei mindig javára váltak úgy a vallásnak, mint az emberiségnek. Porczyunkula ünnepe után kilencz hónappal a kereszténység mindig megerősödött. És most vége az áhitatnak! Ki tette ezt, ki hozta ezt?... ki mondta ezt neki?... Tudod mit, Sylvester, hozd fel az 1817-iki tokaji aszút is! Mind, ami csak van, et si fractus illabatur orbis!... Ugyis csak egy napig áll a világ, aztán vágjuk a falhoz a poharat, s — pereat mundus!...

FRATER SYLVESTER: Szakállamra esküszöm, Pater Ambrosius, hogy itt lesz mind egy szálig.

PATER AMBROSIIUS: Ne feledkezzél meg a karloviczi ürmösről se.

FRATER SYLVESTER: Se a karloviczi ürmösről, se a zárai maraszkinóról.

PATER AMBROSIIUS: Ha pedig sóért az izmaelitához kellene menned, utközben szólj be a molnárnéhoz, s mondd meg neki: azt üzenem, jöjjenek el, ő is, meg a többi asszonyok is, mert ma teljes bucsut kapnak. Ki tudja, meddig nem juthatnak ilyen alapos bünbocsánathoz?

FRATER SYLVESTER: Hisz azért ezután is lesz nagy bucsu, és amig lesz nagy bucsu, lesz kicsi is, nem igaz?

PATER AMBROSIIUS: Persze, hogy lesz. Ameddig ez a világ bünözni fog, mi ránk szükség lesz, viszont amig szükség lesz ránk, eladdig nekünk is szükségünk lesz frissítő italokra. De a szép sorjában felállított négyszögletes és gömbölyű palaczkoknak, a pirosra sült libáknak és piruló vezeklőnőknek, a kettős ünnepek negyvennyolcz órás lakomáinak, a dálnak és a házigazdának, aki nem veri ki a vendéget bunkósbottal, a mesébe való töltött káposztának és a »gurulj, gurulj hordócskám«-nak, egyszerűen a teljes bucsunak, a teljes bünbocsánatnak, vége, Sylvester, mindörökre vége! A mi életünk ezentúl: lencsecuszpájs és vinkó, multak árnyéka s szentelt fájdalom.

FRATER SYLVESTER: Az jutott eszembe, Atyám, hogy talán ezentúl is le lehet menni olykor a pinczébe...

PATER AMBROSIIUS: Csitt, Sylvester, csitt; ne folytass ilyen üres beszédeket! Vannak dolgok, amelyeket megtesz az ember, de nem beszél róla. A szegénység még nem jelenti azt, hogy éhen vesszünk, s a szüzesség nem azt, hogy szakállunk hozzá nőjön a Szentek életéhez. Igen, ezentúl is lemegyünk oda olykor; néha, egyszer-más-szor, hébe-hóba, koronkint. De ne beszélj ilyen hangosan, Sylvester; még meg találja hallani valaki, s bizony, bizony, mondom neked, Sylvester, hogy ha sokat beszélünk róla, utóljára (sugva): még a pinczét is kirántják a lábunk alól... amitől Isten talán mégis csak megóvja a szegény barátot!

Ygrec.

József ur tolvaja.

Irtta: MOLNÁR FERENCZ.

Tegnapelőtt éjjel valami gyanús alak járkált a kertünkben. Megpróbálta a kilincseket, az ablakok körül mászkált s amikor felriadtunk, még hallottuk óvatos lépéseit a kert kavicsán. Mindnyájan, férfiak összegyülekeztünk s vasbottal, revolverrel vártuk vissza az idegent. Kinéztünk a csillagos nyári éjszakába és mikor a kertész bevégezte egy tavalyi nagy betörés elbeszélését, megszólalt József ur, aki nálunk aludt, mert lekészt az utolsó vonatról s elmondta az ő tolvajának történetét:

— Ennekem is volt dolgom egyszer egy tolvajjal — kezdte — aki némi joggal nevezhetné magát a világ legszerencsésebb tolvajának, ha ugyan tudná, hogy valamikor az volt. A sváb-hegy mögött van a villám, ott történt. Nagyon meleg volt a nyár s én már egy hónapja nem voltam benn Pesten. Halálra untam magamat, pedig kellemesebb, hűvösebb nyaralót sohse kívánhattok, mint amilyen az én kis villám. Egyszer aztán, amikor különös sulylyal nehezedett rám az agglegéni egyedüllét, irtam az öcsémnek, hogy pakkolja össze a feleségét, meg a kis fiát és jöjjenek ki lakni egy hétre. Az öcsém elfogadta az ajánlatot s egy szép napon ki is jött a fiatal asszonnyal és a két éves kis Jánossal. Nagy volt az öröm, berendezkedtek a villa emeleti szobáiban, s pompásan érezték magukat. Esténként kijött az öcsém a hivatalából, a verandán vacsoráztunk és én tele voltam boldogsággal.

Kihozták magukkal a kis fiuk francia nevelőnőjét is. Ez nagyon szép teremtes volt. Sudár növésű, nagy kékszemű, nevető nézésű leány, aki majdnem pajkosabb volt, mint a kis János és akinek a kis János úgy parancsolt, mintha ő volna magyar nevelő a francia kisasszony mellett, nem pedig megfordítva.

Ebéd után mindig lefeküdt egy kicsit aludni a sógorném, a kis Jánost is elnyomta az álom a kanapén, csak ketten maradtunk ébren: én, meg a kisasszony. Az első napon lenn találtam a kertben, amint német regényt olvasott. Ezt már így szokták a francia nevelőnők. Beszédbe ereszkedtem vele s nagyon megbarátkoztunk. Ettől fogva aztán minden ebéd után kellemes félórát töltöttünk a szalotliban, ahol én minden francia nyelvtudományomat összeszedve hol nyiló virágnak, hol pedig az égbolt legragyogóbb csillagának neveztem a kisasszonyt. Láttam, hogy tetszik neki a dolog, amennyiben erősen kaczerkódott velem. Éreztem, hogy az unalmas nyár kellő közepén egy érdekes és izgató kalandra nyílik alkalom, s szinte örültem, hogy van valami, ami foglalkoztat. Közben pedig barátságunk egyre bizalmasabb természetű lett. A negyedik, ötödik napon már szerelmes dalokat fordítottam neki francziára, s teljességgel félre nem érthető célzásokat tettem. Ő elpirult, de akceptálta a bókokat és nem utasította vissza a célzásokat sem. A hatodik napon megcsókoltam. Sirva fakadt, de válamlan hagyta a fejét s én megvigasztaltam, ahogy tölem tellett. Arról beszélünk, hogy holnap már visszamennék Pestre. Látható örömet okoztam neki azzal a kijelentéssel, hogy még néhány napra itt fogom az egész kis családot. Oly boldog voltam, mint valami husz éves kamasz, s ragyogó arczczal sugtam meg neki este, hogy még három napra sikerült itt tartanom őket.

Éjjel aztán sokáig nem tudtam elaludni. Ha jól sejtem, a rossz és a jó szellem viaskodott bennem, s míg egyrészt a megejtett leány tragikuma sötétlett felém, másrészt az ő édes kék szemének mosolygását láttam. Elaludtam, amiből viszont arra következtek, hogy a rossz

szellem győzelmet aratott lelkemben. A jó szellem ugyanis sietve visszavonult, amikor megtudta, hogy a kisasszony életében már előfordult egyszer egy gyógyszerész s én tudom, hogy az ilyen gyógyszerész ritkán az első, de sohasem az utolsó egy nevelő életében.

Másnap nagyon izgatott voltam, mert már dolgozott a fejemben egy terv. A leánynak nem szóltam róla, pedig délután megint csókolóztunk. Sőt még akkor se mondtam semmit, amikor kijelentette, hogy a gyógyszerész már nagyon régen volt, talán nem is igaz. Söhajtva gondoltam arra, hogy egy gyógyszerész nem lehet oly régen, hogy ne volna igaz és most már végleg, erősen elhatároztam magamat.

Mondtam, hogy az emeleten laktak. A lépcsőtől számított első szobában aludt a kisasszony, az ez után következőben a fiatal házaspár a kis Jánossal. Az üveges veranda pedig, ahol vacsorázni szoktunk, mint valami fecskefészek, kívülről volt a kisasszony szobájához tapaszta, úgy, hogy a szoba ablaka a verandára nyílt. Ez volt a terep, elég szomorú.

Ez alatt a néhány nap alatt legalább is husz évet fiatalodtam vissza, úgy, hogy még ez a kellemetlen berendezkedés se riasztott el. A földszinten aludtam, ott volt a szobám. S aznap este teljesen megérett bennem az elhatározás. Tíz óra körül aludni tértünk s én különös nyomatékkal szorítottam meg a kisasszony kezét. Aztán lementem a földszintre, s amugy ruhástul az ágyra heveredtem. Éjfél felé olvastam, fel-alá jártam, s türelmetlenül nézegettem az órát. Éjfél után aztán dobogni kezdett a szívem, levetttem a cipőmet s a lehető legnagyobb óvatossággal, gyertya nélkül felmentem az emeletre. Reszketve álltam meg a kisasszony ajtaja előtt s kopogni kezdtem, nagyon halkán. Aztán lélekzetemet is visszafojtva hallgatóztam, hogy fölébredt-e? Mélységes csönd volt körülöttem, s tisztán hallottam a kertben a czipelő tücsköket.

Ebbe a nagy csöndbe azonban egyszerre furcsa hang vegyült. Ijedten nyujtottam ki nyakamat, figyeltem. Semmi kétség, valaki motoszkált lenn a földszinten. A házmaster nem lehetett, mert az a ház tulsó végében lakott. Más pedig nem is volt a házban. A szívem hangosan dobogott és tisztán hallottam, hogy valaki nagyon nagy óvatossággal jön fel a lépcsőn. Láttam, hogy gyertya is van nála. A világosság libegve vetődött a falépcsőre, s most már biztos tudatában voltam annak, hogy valaki bemászott a kert felől, az ajtó feletti ablakocskán, amelyet a meleg miatt nyitva hagytam éjszakára. Gyors elhatározással halkán kinyitottam a kisasszony ajtaját és besurrantam a szobába. Az ajtót aztán behajtottam, s a nyíláson át lenéztem a lépcsőre.

Egy czingár, ijedtarczu emberke jött felfelé, harisnyában, jobbra-balra füelve, meg-megálva. Szánalmas alak volt és roppantul félhetett. A jobb tenyerét a gyertya mögé tartotta, úgy, hogy csak maga előtt világított egy darabon. Ugy rémlett előttem, hogy a kéményseprő egyik segédje volt, aki ismerte a járást a házban. Amikor fölért, megállt az ajtó előtt, s befűelt a szobába. Azt hiszem, megütötte volna a guta szegényt, ha sejtette volna, hogy az ajtó belső felére én tapasztom a fületem, s hallgatok, hogy valamiképp el ne áruljam magamat.

Aztán kiment a verandára. Számítani kezdtem. Ha én most csak egyet is mozdulok, a tolvaj megriad, futni kezd, az egész ház fölébred s engem itt talál a kisasszony szobájában. Végigfutott a hátamon a hideg arra a gondolatra, hogy az öcsém meg a sógorném itt talál... De ugyanez történik, ha a tolvaj árulja el magát. Éppen az ezüst evőeszközöket szedte össze, s ha például csak egy kanalat is leejt, fölébrednek és végem van. Az ablakon át néztem, hogy mit csinál. A verejték folyt a homlokomról, de még csak le se mertem törölni. Minden gon-

dolatom a tolvajnál járt, az ő kezét néztem, s a lelke legmélyéből kívántam, hogy sikerüljön a művelete.

Előbb kihuzta a fiókot s egyenként kiszedte belőle az ezüstöt. Sorba rakta zsebébe finom kanálaimat, a kedves villákat és a csinos formájú késeket. Egy kicsit fájt ez a látvány, de amikor bevégezte, örültem, hogy zaj nélkül esett meg. Amikor pedig a fiókot visszatolás előtt bezappanozta, hogy zajtalanul csuszszék, félreismerhetetlen háláérzés szállt meg. A kredencz felső részére tért át ezután s bosszantott azzal, hogy nem a futószőnyegen állt, hanem mellette, a padlón, amelyről tudtam, hogy recseg. Recscsent is egyet s ez a hang úgy zengett tovább az agyamban, mint az Alpesek közt a mennydörgés. De nem hallotta más, csak én. A tolvaj egyet huzott a konyakomból és tokostul zsebre vágta a nagy és diszes halszeletelő bárdot és a széles, lapos villát. Most már szerettem volna, hogy rendben, csöndben távozzék. Már alig álltam a lábamon az izgatottságtól és a félelemtől. A halántékomon lüktetett az ér, s minden perczen attól féltem, hogy megpattan. A szemtelen még körülnézett a verendán s a hóna alá vette az öcsém esernyőjét. Aztán — bizonyára nagyon meg volt elégedve magával — valami lopási düh vett erőt rajta, mert belemelegedett a dologba, hirtelen teletömte magát mindennel, ami csak elérhető volt, s most már nem is figyelt jobbra-balra.

— Csöndesebben, óvatosabban! — szerettem volna odasugni neki, amikor láttam, hogy nagyon szemtelen kezd lenni. Már majdnem hülyévé váltam, például gondolatban egyre ezt ismétlem:

— Vigyél el fiam mindent, amit látsz, csak vigyázz... csak csöndesen...

S ahogy feneketlen zsebeit teafindzsákkal, pezsgőspoharakkal, szalvétákkal tömte, gépiesen mondtam magamban:

— Azt is... ezt is... meg ezt is...

Végre megelégette a dolgot és lefelé indult. Jól megakodva kétszer oly kövérnek látszott, mint annakelőtte. Az az impresszióm volt, hogy olyan, mint egy szunyog, amelyet hagytam, hogy teleszívja magát rajtam, s megduzzadva tovaröppenjen.

Hogy elhaladt az ajtónyílás mellett, láttam, hogy egészen kivörösödött és teli verejtékkal az arca.

— Szegény barátom — gondoltam — te nem is sejtet, hogy van itt valaki, aki jobban a szíven hordozta ügyedet, mint te magad...

Leosont, s hallottam még, amint kimászott lenni az alsó ajtó fölött. Egy pillantást vettem az édesen alvó kisasszony arcára s aztán én is kisurrantam a szobából, s figyeltem, hallom-e lépteit a kertben. Szegény lenni szaladt, s aztán ez a neszt is elhalt. Megint mélységes csönd lett az éjszakában és a tücskök meg-megujuló csendővel csiripeltek.

— Hála istennek, megmenekült — sóhajtottam, s lefelé mentem a lépcsőn, éppoly óvatosan, mint az imént a tolvaj. És eközben visszaöregedtem megint azt a husz évet, amivel fiatalabbnak éreztem magamat még egy félóra előtt. Mint kamaszkoromra gondoltam vissza az egész kalandra, szegyenkezve éreztem, hogy halálra izgatottan kifosztva, megrabolva, csufosan kullogok az ágyam felé. S nagyon föl lehetett korbácsolva az idegzetem, mert én, aki nem szoktam furcsa és távoli vonatkozásokra gondolni, e pillanatban arra gondoltam, hogy valahol valami ágyban most nyugodtan, kényelmesen alszik egy gyógyszerész...

Ezt mesélte el József ur, s mi mosolyogva néztünk ki tovább a csodás nyári derengésbe. A gyanus alak nem jött vissza, mintha sejtette volna, hogy van itt valaki, aki rajta szeretné megbosszulni mindazt, amit valaha a tolvajok vétettek ellene.

INNEN-ONNAN.

△ **Báró és kalmár.** A báró, Bánffy Dezső, fölkereste a kalmárt, Sándor Pált, a boltjában, hogy kezét szoríthasson vele. Az ilyen kézszorítás rendszeren kölcsönkérést jelent a báró részéről, ezuttal fizetés volt. Elismerés és köszönet, amiért a kalmár megtette azt, amit a báró csak akkor tehetett volna meg, ha még miniszterelnök volna. Sándor Pál, amikor a romániai zsidók dolgába beleártotta magát és dicsőséggel rendbe is hozta, ezzel a miniszterelnöki hatáskört bitorolta, mert országos és közjogi kérdés ez, melyet az országnak teljes tekintélye latba vetésével kellett volna rendeznie. De az ország hatalmát most a dicső és liberális rátóti kezeli, aki mindig huszonnégy órára megsiketül, mikor valami kellemetlenség történik s csak akkor kapja vissza a hallását, ha mások már megcsinálták az ő dolgát. Akkor aztán előrukkol s ráüti a más dolgára a maga pecsétjét. Ez az igazi Falstaff-tempó, mely hűségesen párosul a Falstaff-henczegéssel is. Sándor Pált Bánffy sohasem látta azelőtt s valószínűleg ezentul sem lesz dolguk egymással, mert utjaik ezzel a kézszorítással ismét elválnak. A liberális főudvarmester nekiszegzi a nyakát a hátán fölkapaszkodó új hatalomnak, a kalmár kalmárkodik tovább és örül, ha több dolga nem akad a miniszterelnöki reakciós restancziák miatt. Széll ur pedig Rátótól ide telefonál a pennáinak: huzzátok deresre mind a kettőt! És huzzák is, csakhogy nem lehet.

* * *

△ **A lecsukott tanu.** Ugy-e erről nem sokat olvastak rendes napilapjukban? Talán nem is tudják, hogy Pápay Lajost, aki lapjának meghozta ama bizonyos, a keresztény jubileumon való részvételt eltiltó titkos rendelet szövegét, a vizsgálóbíró lecsukatta, amiért nem akarta megmondani, kitől kapta ezt a közleményt. Hogy van-e joga rá, nincs-e, ezt most nem vitatom, de mindenesetre érdekes és újságba való dolog, ha egy tanut becsuknak. És az újságok mégis lemondottak ez érdekes közleményről. Miért? Mert az politika. A hallgatásukkal ismerik el, hogy hiba van a kréta körül. Egynehány ügyvéd rá mondja, hogy ez az eljárás jogtalan, pláne ha védőt sem engedtek neki. Erről lehet vitatkozni és az újságok még nem is vitatkoznak róla. Pedig a szocialista újságíró dolgán nagyon sokat vitatkoztak, még pedig igen helyesen — a Bánffy idejében. De hát kérdem az ügyvéd urakat: mért vitatkoznak ezen az alapon! Egy újság-közleményről van szó, tehát a sajtó-törvény alkalmazandó. Hogy nem a publikációt üldözik, hanem a megszerzést? Ezt értem, például mikor Bartha Miklósék lopott államokmányokat publikáltak. Keresték a tolvajt. De ime, ez a közlemény a kormány saját vallomása szerint teljesen csinált, ilyen rendelet nem létezik, tehát nem is lehetett illetéktelenül eltulajdonítani sem! Itt legjobb esetben hazugságról van szó s noha Deák Ferencz sajtótörvényül azt az egyetlen paragrafust csinálta volna, hogy hazudni nem szabad, éppen ez a paragrafus nincs benne a sajtótörvényben. És az újságírók mégsem mozognak a sajtószabadság megsértése és megbrutálított kollegájuk megvédése miatt. Miért? Mert a bírói eljárásban politika lappang. Vagy nem? Elfogadom, hogy volt jogalap Pápay becsukására. Fogházra bizonyos időre szokták az embereket itélni s ezt az időt le kell ülni, vagy kegyelmi tény alapján szabadulni tőle. De Pápayt tegnapelőtt már szabadon eresztették. Miért? Megváltoztatták az ítéletet? Nem. Letelt az ideje? Nem. Belátták eljárásuk törvénytelen voltát? Azt sem. Hanem Pápay ur kijelentette, hogy az államtitkár igen szavahihető ember, ennél fogva ő sem ragaszkodik többé ahhoz az állításához, hogy az általa közölt rendelet valódi. Hát ez mi? A bíróság becsukat egy embert, mert valódinak.

gondol egy rendeletet. És elereszti, mihelyest olyan kijelentést tesz, mely a kormánynak kellemes. Jogszolgáltatás, ez, vagy politika, vagy jogszolgáltató politika? Az inkvizíció szokott így bánni az eretnekekkel. Ha megmaradtak tanuk mellett, megkínozták és elégették őket, ha fölesküdték az egyházra, megkegyelmezték nekik. És az ilyen hallatlan pribékség megeshetik minálunk, anélkül, hogy az ujságok tudomást szereznének róla. Ennyire el volnának adva? Vagy ennyire megfélemlítette őket a Széll Kálmán jog, törvény, igazsága?

* * *

△ **Piros szegfű.** Egynémelyik ujság, melynek füle hallatára jutott, istenesen mulatott a pécsi ügyész piros szegfűjén. A piros szegfű ugyanis az ügyész gomblyukában piroslott s valószínűleg nagy előnyére vált az ügyész ur külső megjelenésének. A törvényszéki elnök azonban fölszólította e jóillatu ruhadisz eltávolítására, mert a bíraskodás méltóságával nem tartotta megegyezőnek. Az ügyész ríposztzott és nem tette le a piros szegfűt, az elnök kázust csinált a dologból és bepanaszolta a piros szegfűt. — Hát szó sincs róla, a dolog fölötté kicsinyes és lehet többé-kevésbé rossz vicczeket is faragni a tekintetes királyi törvényszék szegfű poréjára. De valójában az elnöknek van igaza és az igazság templomában az egyik pap gomblyukába nem való a virágdísz. Hiába, a virág kicsi, mégis a gomblyukban nagyobb a viselőjénél. Nem tudom, micsoda főbenjáró büntettről volt szó, de vádlott, védő, bíró és publikum, míg az ügyész ur sujtó bizonyítékait oda dörghi, önkéntelenül a piros szegfűt nézi: milyen szép, vajon kitől kapta? És hiába dörög az ur, hiába cízál törvényt és idézi föl a közérdek összes nemtőit: a virágos ügyésztől senki sem hiszi, hogy komolyan veszi a mondandóit, nem hiszi, hogy törődik a bűnnel, mert az a piros szegfű a magánembert tolja elénekbe, egész mivoltában, a fizetési rangosztályával, a pénzzavaraival, vagy a négy lovas hintájával. Ez a piros szegfű arra emlékeztet, hogy az ügyész ur most a fizetését szolgálja le kilencztől kettőt, aztán örül, hogy vége a robotnak s mehet ebédelni. A bírói funkció devalválódik vele, a privát-ember eltakarja a közhatalmat, a piros szegfű elnyeli a szimbolumot, azt az ünnepi illuziót, hogy a bíró fölötté áll a köznapi életnek s ott, a tárgyaló teremben nem is ember, hanem Themis és a törvény képviselője, aki a király nevében dönt életéről és halálról, az ügyész pedig a király színe előtt a törvény nevében tesz javaslatokat. Bizony, nem jól van az, ha a legmagasabb hivatás teljesítése közben az urak mint urak jelennek meg. A piros szegfűs ügyész ur aligha tenné meg, hogy szürke séta-ruhában jelentkeznék audienciára az igazságügyminiszter ő excziájánál. De meg audiencia alkalmával piros szegfűt sem dugna a gomblyukába. Hanem a törvény színe előtt megteszi? No, akkor menjen vele a miniszterhez is. Nem bolondság, hogy másutt fekete talár takarja a törvény embereinek különböző egyéni megjelenését s nem okosság, hogy minálunk az ilyes külsőséggel nem törődnek. Csodálatos, éppen ott nem törődnek vele, ahol a forma tartalmat jelent, míg különben mindenben a formák nációjára vagyunk.

* * *

△ **Az igazi Drágicza.** A szerb király menyasszonyáról mind a mai napig nem tudják, szép-e, vagy sem. Sőt általában inkább az utóbbit hiszik, mint az előbbi. A múlt héten publikáltak az arcképét, az is csak azt hirdette, hogy Drágicza *érdekös* arcú. Nos, most tisztázzuk a tényt: Drágicza *szép*. Ezt igazolja mai képünk, mely az eddig forgalomba kerültek között a legtökéletesebb és egyszersmind a leghitelesebb is. Egyenesen a belgrádi kabinetirodából küldték nekünk, ahonnan elkövetve érkezett ahhoz, hogy a múlt héten adhattuk volna, de akkora döntő erejű bizonyíték a Drágicza asszony szépsé-

gének porében, hogy bűn volna használatlanul ad acta tenni. Minálunk még egyre tartja magát a hit, hogy a szerbek ifjú királya bolond, hadd lássa a világ, hogy legalább a szép asszony bolondja.

* * *

⊙ **Magyarok Párisban.** (Szinhely: szoba a kiállítás egyik előkelő vendéglőjében; idő: ebéd után egy fertály.)

Hosszu Albert: Az ön körmondattai kerekdedség, szabatoság és arányosság dolgában vetekednek a francia széppróza legremekebb alkotásaival. Bossuet ma már nem tudná megírni az ön harmadik bekezdését.

Szép Albert: Mik e csekély részletek az ön monumentális beszédének oly páratlanul harmonikus egészéhez képest?! Mi az én csöndes fejtegetésem az ön beszédének nagystílus szárnyalásához?!

Hosszu Albert: A melegség szívből jön és szívhez szól; de mi ez az ön logikai erejéhez képest?! Az ön fejtegetései lekötik, lelánczolják a hallgatót; mint megannyi nagy szeme egy hatalmas vasláncznak, úgy fonódnak össze sulyos mondatai a hallgató körül, hogy a lenyűgözött ki se moccanhaszon az ön bűvös köréből. Ön a logika Bismarckja!

Szép Albert: S ön a logika Paganinije! Mi az én meggyőző erőm önnek ama varázslatához, melylyel ön úgy játszik az emberek lelkén, hangulatain, mint a mesterek mestere?!

Hosszu Albert: De önben sokkal több a tartalom!

Szép Albert: Viszont önben az ithosz és a pathosz!

Hosszu Albert: Ön sulyosabb.

Szép Albert: De ön negédeesebb.

Hosszu Albert: Ön úgy idéz, mint egy boszorkány-mester.

Szép Albert: Ön meg mint villi lebben át a nagy örvényeken.

Hosszu Albert: Az ön beszéde után a francziák nem mernek többé háboruszkodni.

Szép Albert: Ön a francziákat kibékitette a Békével!

Hosszu Albert: Ön épp oly mély és tartós hatást tett a külföldiekre is.

Szép Albert: Az ön diadala egyetemes volt.

Hosszu Albert: A Béke ma megedződött, mert aczélfürdőt vett az ön szavaiban.

Szép Albert: Ön vesszejének egy villanásával a Béke lába elé hajtotta az egész világot. (Kinéz az ablakon:) Tekintsen le a térre; nézze, e sok ember mind az ön beszédét olvassa.

Hosszu Albert: Nem, nem; e Prudhomme-ok a burháboru, a kínai vérfürdő és az olasz király-gyilkosság részleteit betűzik. De nézze, már ott rohannak a rikkancsok az esti lapokkal, melyek egész terjedelmében hozzák az ön remek beszédét! Nézze, hogy kapkodják szét az egész csomagot! Egy ujságot öt ember olvas egyszerre! Ön lázba hozta Párist.

Szép Albert (szerényen:) Az ember megteszi, a mi tőle telik, a nagy cél érdekében.

Hosszu Albert: Áldás kél az ön beszéde nyomán.

Szép Albert: Mindez csak lelkes visszhang. Hisz ön már megtérítette az egész világot!

Hosszu Albert: Ne keressük, melyikünké a szebb rész; annyi bizonyos, hogy míg ősünk karddal hódítottak, mi az eszme erejével győztük meg a világot!

Egy rikkancs (bedugja a fejét az ajtón:) *Viola le Soir?* Merénylet a persa sah ellen! Tizenöt centimes!

Szép Albert (Elsáppad.)

Hosszu Albert (homlokát ránczolva:) Mutasd azt a lapot! (Átfutja.) A merénylő... a rendőrségen... a kihallgatás... a merénylet hatása... (A rikkancshoz:) Micsoda ujságot kínálsz nekem? Hiszen ebben egy szó sincs az interparlamentáris konferencia üléséről!

Szép Albert: Pinczér, hogy ereszthetik be ide ezt a rongyos ficzkót?

A rikkancs: Viola le *Soir!* Csak tizenöt centimes!

Hosszu Albert: Nem takarodsz innen, szemtelen ficzkó?! (A rikkancsot kilöki.) Mint mondtam, az ön kormondatai... (Tovább beszélgetnek, míg bealkonyodik.)

* * *

△ **A püspök.** A levegőben benne van és mindenki érzi, hogy egy esztendő óta szidni a zsidót sokkal kisebb dolog, mint ütni a zsidót. Azelőtt megfordítva volt. Ütni szégyen, mert antiszemitaság, de szidni lehet, mert csak mulatság. Nos, ilyen időben a diadalmas Széll-éra és a szenvedő liberalismus korszakában jól esik hallani a püspököt, aki sem nem zsidó, sem nem üt, hanem kinyilatkoztat. Szmrecsányi Pál után mostanában *Wolafka* Nándor mondta el a zsidó tisztelgő küldöttségnek, hogy a zsidó testvérekkel egynek érzi magát s ez egység megbontói ellen a vére árán is kész sikra szállani. Tavaly ez még frázis lett volna, mostanában bizony megremeg az ember szíve, mert már tornyosodik a fekete felhő és ahol ebből cikázik ki a villám, ott bizony rá kerül a sor az ember szíve véérére is.

* * *

⊙ **A perzsa sah uti naplójából.** »... Tegnap egy kis kalandom volt, mely könnyen kellemetlenné válhatott volna. Ahogy kiléptem a Fejedelmek palotájából, hogy kikocsizzak a kiállításba, két magától szaladó kocsi mögül egy ismeretlen uriember ugrott elő, aki revolvért szegezett a mellemre. Természetesen kiütöttem a revolvért a kezéből, s úgy megfogtam a torkát, hogy egyelőre arról fog koldulni, jobbról-balról pofon ütöttem — csak utolag figyelmeztettek rá, mennyire nem illet így megfélekezni magamról! — s ekként rövidesen és keleti módra intézvén el ezt a nyugati kalandot, átadtam embereimet az előmasírozó rendőröknek, akik tisztelegtek neki és elvezették.

Megtudtam, hogy az illetőt bizonyos Merénylőnek hívják, de hogy itt többen vannak ugyanezen a néven s ugyanama családból. Bármennyire érdeklődtem ez iránt, bármennyit magyaráztattak a dolgot, nem tudtam megérteni, hogy Merénylő miért haragudott reám, s hogy ő és családja mit akarnak. Utóvégre is el kellett fogadnom azt a magyarázatot, hogy a nevezettek egy politikai szektát alkotnak, mely azzal, hogy időszakonként meggyilkol egy-egy, kevésbé óvatos fejedelmet, tüntetni kíván a mellett, hogy táplálkozási és ruházatkodási viszonyaival nincsen megelegedve.

Mivel a tüntetés gyakorlati értékét ők maguk se takálják magasra, s mivel a fejedelmi házakhoz tartozók Európában csaknem annyian vannak, mint a Merénylők, ázsiai értelmekkel sehogy sem tudtam felfogni, hogy e buta gonoszsgal a Merénylőknek mi céljaik vannak. De lassankint megszokja az ember, hogy Európában semmin se csodálkozzék, s így csak mint kuriózumot jegyzem fel, hogy e sport itt egyre divatosabb. Még egy hete sincs, hogy az említett szekta egy embere meggyilkolta az olaszok fejedelmét, kinek jólelkéről még e vadak se tudnak másként, csak tisztelettel beszélni, s ime egy másik már rám vetette szemét, *rá, a kinek léte vagy nem léte Európára nézve oly közömbös, mint az a kérdés, hogy vajjon a Mars bolygón laknak-e emberek?!

Igen kíváncsi voltam: miképpen védekezik az európai társadalom ezekkel az őrző vadállatokkal szemben? A magam részéről az olajbafőzést például igen ajánlatosnak tartanám erre a célra. De úgy hiszem, volna némi hatása az ugynevezett spanyol csizmának is, az izek szétropogtatásáról, a fülbe öntött forró ólomról, a szemek kitolásáról, a kinzó vasakról stb. nem is beszélve. Abban a véleményben vagyok, hogy e fajta retorzió alkalmazása esetén az illetők mégis csak meggondolnák, hogy érdemes-e e sporttal foglalkozniok?

Az európaiaknak azonban van egy Humanizmus nevű lágy mellű bálványuk, mely szigorúan tilt minden oly büntetési nemet, mely a bűnösökre nézve kellemetlen volna. Nehogy a bálványt megharagítsák, a gonosztevőkkel rendesen úgy bánunk, mint a himes tojással. Az olasz fejedelem gyilkosát például a következőképpen büntetik: 30 esztendei *ergastolo*t kap, ami azt jelenti, hogy olyan kvartélyban és teljes ellátásban részesül, aminőben eddig soha sem volt része. Viszont, kárpótulásul, nevét kiírták minden ujságba; megnyugtatták róla, hogy merénylete teljesen sikerült; s nemcsak hogy megótalmazták a nép dühétől, de azonnal kocsira ültették, mivel ezentul, mint híres ember, már nem járhat gyalog. Ilyenformán büntettek tavaly egy másik Merénylőt, aki a királynék királynéját gyilkolta meg; egy harmadikat, akinek a merénylete nem sikerült, haza küldték, azzal, hogy máskor legyen ügyesebb. Azt hiszem, ez a sors vár az én emberemre is.

A nyugatiak ezt *civilizáció*nak nevezik. Vendégük vagyok, nem illik rosszat beszélnem róluk, de őszintén szólván, nem értem, hogy ez a buta nép hogy találhatta ki a magától szaladó kocsi?!

* * *

*** **Magyarország leggazdagabb kutyája.** kétségtelenül Miskolcson él és virul. Gazdája, akit hajdan ebe az árvizből mentett ki, rája hagyta fele vagyonát s így a derék eb a virilisták közé került. A becsületes és gazdag állat hivatva van rá, hogy a kutyáról forgalomban lévő némely fogalmat alaposan megváltoztasson. Így ha valaki »kutyaliter« áll, akkor körülbelül cenzusos főrendiházi tag lehet, ha valakit kutyába vesznek, akkor annak nincs mit szégyenlenie, sőt ha valakit kiebudálnak, az épp olyan megtisztelő lesz, mint a pairschub. Miután a derék kutya maga nem tudja vagyonát kezelni, gondnokot neveznek ki neki, s ilyenformán a kutyamosók neve igen szépen hangzik, sőt sok ember lesz, aki a kutyafésülésre fog vállalkozni. Az ilyen mondások, mint »karóhoz kötni az ebet«, »könnyebb a hazugot utolérni, mint a sánta kutyát«, mihamar meg fognak szünni, mert bizony a miskolci kutyát még az igazmondónál is nehezebb lesz utolérni. Viszont a kutyaadó jogosulttá válik és az ebek harminczadja tiszteletreméltó és vagyonos közpénztárrá lehet. Ezelőtt úgy volt, hogy a »pénz beszél, a kutya ugat«, ezentul ez is megfordul s a kutya fog beszélni, a pénz pedig ugatni, valamint nem a fakó lesz az eb ura, hanem az eb a fakóé. És így a kutyából nem lett szalonna, hanem tőkepénzes.

* * *

*** **A nyájas halál.** Mikor nyár van, a riporter tollak is megnyulnak s a humor verejtékében csillognak. Ki csodálkoznék rajta, hogy ilyenkor a tudósító uszónadrágnak nézi az egész világot s kedélyes világfelfogásában nem akar megbarátkozni a monzai katasztrófával. Aki az olasz király meggyilkoltatásáról szóló telegrammokat olvasta, kétségtelenül meglepődött rajta, a savoyai ház feje milyen kedélyesen halt meg az ujságoknak. Így: mikor az első lövés érte, felállt kocsijában és a merénylő felé meghajolt, majd mosolyogva azt mondta: Oh jaj nekem! s pár pillanat múlva azt tette hozzá: Semmi se történt. De a fantáziának még ez se volt elég; drót nélkül halló riporter fülek úgy mondják, hogy minde szavakat a király piemonti dialektusban mondta, azaz magyarul körülbelül így: »O jaj neköm« és »Semmi sö terteént«. Ha még sokáig élt volna, talán palócosan vágy tótosan is beszélt volna. Nemkülönbön kedélyes színben tüntetik föl a sürgönyök az olasz királynét, aki ugyancsak piemont-i dialektusban beszélt, közben shakepeare-i stílusban »lépjenek elő a sebészek«-et kommandált és kanári madaraihoz vonulva, ott sirta ki magát. Az egész kép, amely Monzából a világba szerteröpült, valóban kedves és nyájas. Ha a király meg nem halt volna, a *Háromcsőrű kacsa* című operett javított kiadását lehetne belőle megcsinálni.

— **Katona imádság.** Csak snájdig egy ember a német császár. Ugy tudja intézni a dolgát, hogy minden nap szerepel a világtörténetben. Tegnap arra tanította a katonáit, hogy kell fogat csikorgatva káromkodni: káromolni az istent, az emberiséget, ma meg mint prédikátor jelenik meg katonái között, hogy imádságra tanítsa a harcz kegyetlen fiait. Ime a német miatyánk:

»Miatyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltesd meg a te neved, jöjjön el a mi országunk Kinában és légyen meg a mi akaratom a mennyben, de legfőképpen itt e földön. A mi mindennapi győzelmünket add meg minékünk ma. Bocsásd meg a mi vétkeinket, amiképpen mi meg nem bocsátunk az ellenünk vétkezőnek. Ugy irgalmazd nekünk, ahogy mi nem irgalmazunk semmi kinainak. Ne vigy minket a kísértetbe, hogy valakinek megkegyelmezzünk és mi megszabadítunk téged a gonosz kínai fajzattól. Mert tied a menyország, de mienk a hatalom és dicsőség, mindörökké. Ámen.«

* * *

— **Szépen kezdődik.** Egy régi adoma. A szegénylegényt vesztőhelyre viszik. Utközben kérdi a mellette ülő hóhértól: Ugyan micsoda nap van ma? — Ma bizony hétfő van! — Hétfő? No hiszen a hét szépen kezdődik rám nézve. — Ez az évszázad szépen kezdődik. Alig mult el belőle egy félesztendő és már is milyen eseményeket jegyezhet fel Klio: Transzában véres háború folyik. Kinában üldözik a keresztényeket. A német hadsereg utra kél avval az utasítással, hogy irgalmat ne ismerjen, foglyot ne ejtsen, hanem irgalmatlanul lemészároljon mindenkit. Oláhországból egy egész néposztályt kiűldöznek és a menekülőket irgalmatlanul visszakergetik minden keresztény államból. Az olasz királyt meggyilkolják. Az évszázad valóban szépen kezdődik. És még azt mondják: minden kezdet nehéz. Hát akkor hogyan fog még a vér omlani, ha a kezdet nehézségein túl leszünk. Szegény Klio, dehogy győzi mindezt az eseményt felróni. Kénytelen lesz legalább ezer legujabb szerkezetű írógépet szerezni, azok mellé kétezer gépiró leányt szegődtetni. Ha éjjel-nappal mindig kopogtatnak, akkor talán a fontosabb dolgokat papírosra tudják vetni. Szegény muzsa, szegény leánykák. Gyengéd ujaikkal ilyen véres munkát kell végezniök.

* * *

— **Bresci,** a monzai anarchista, egyszerű selyemtakács. Egész héten finom selyemszálakkal bibelődött és mégis ilyen kegyetlen, durva munka telt ki tőle. Most már el lehet gondolni, mit mivelt volna akkor, ha nem finom selyemtakács, hanem durva pokróczszövő, vagy hajókötélverő. Iszonyat csak rágondolni is.

Egger-mellpasztilla gyorsan és biztosan hat köhögéskor, rekedtségnél és elnyálkásodásnál. Kapható minden gyógyszerárban és droguériában. Doboza 50 kr. és 1 frt. (Próbadoz 25 kr.) Bővebbet a hirdetési rovatban.

PANNONIA-szálloda

Budapest, Kerepesi-ut 7. sz.

==== A nemzeti színház mellett. ====

HETI POSTA.

Firenze. Nagyon megörültünk a kedves és régen várt kiadásnak. A lap ügyében úgy intézkedünk, hogy egy második példányt Velenczébe dirigálunk. A reviderci!

E. János. Szeretjük a hangját. Jó egészséges basszus. A számár-monolognak a vége nem elég csattanós. Az utóbb küldött fabulák jelentéktelenek.

Fenyőháza. F. Ezen a héten Tátrafüred a főhadiszállás. Vasárnaptól szerdáig. Valaki genialis lehetne. Egy ugrás az egész. Üdvözlét.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Főmunkatárs: **KÓBOR TAMÁS.**

Royal szálloda. Budapest.

A főváros leglátogatottabb étterme.

Esténként az elite-közönség és a művészvilág

találkozó helye.

==== Minden este cigány-zenekar. ====

Smidt Károly, igazgató.

SZÉNÁSSY, HOFFMANN ÉS TÁRSA

párisi és lyoni selyemgyári raktára, Budapest, IV., Bécsi-utca 4.

Raktárunkon található a legszebb és legnagyobb választék divatos selyemkelmék, csipkék és szalagok, valamint gyöngytülldiszek pointlac ruhák és poinlac kelmékből. Fekete, fehér és színes selyemkelmék 85 krtól 14 frtig. Foulard-, Pongis- és Satin Liberty-selymek 65 krtól kezdve. Angol mosóselyem 80 cm. szélességben 1'25 krtól kezdve. — Mintákkal kívánatra készséggel szolgálunk.

Kiss József összes költeményei

Első olcsó kiadás. Ára bérmentve küldve 1 frt 60 kr.

Megrendelhető A HÉT kiadóhivatalában.

Kurczk és Tsa

Photozinkografiai műintézet

készíti a legjobb

Élőbet

mindennemű

nyomatványhoz

Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 13